21 TEMMUZ SALI 1942 SAYI: 3729

Ata nal çakıldığını görmüş de kurbağa da ayağını uzatmış
Türk Atasözü

HABER

AKŞAM POSTASI

HER YERDE 5 KURUŞTUR * POSTA KUTUSU: 214 — İSTANBUL ADRES: ANKARA CADDESİ VAKIT YURDU — İSTANBUL TELEFON: YAZI İŞLERİ: 23872 İDARE: 24370 * SENE: 12

Devlet Operası İstanbula gelecek

(Yazısı 2nci de)

İnönü seyahte çıktı

Reisicümhurumuz, bazı mıntakalarını Orta Anadolunun gözden geçirecek

Hasanoğlan Köy Enstitüsünde

Millî Şef, refikaları ve Başvekil ile birlikte dün tetkikler yaptılar

Tetkiklerinden memnun olan Reisicümhur öğretmen ve talebeye dediler ki:

Köy enstitüleri köy davasında çok mühim bir hamledir. Köylerde yapılacak işler çok mühimdir. Köy enstitüsü hocaları ve mezunları memlekete en üstün bir hizmeti ifa etmektedirler

Ankara, 20 (A.A.) — Millî Şef Reisicümhur İsmet İnönü bu akşam saat 23 te Orta Anadolunun bazı yerlerini görmek üzere Ankaradan hareket buyurmuşlardır. Cumhurreisimiz Ankara garında Büyük Millet Meclisi reisi Abdülhalik Renda, Başvekil ve Hariciye vekâleti vekili Şükrü Saraçoğlu, Genelkurmay başkanı mareşal Fevzi Çakmak, şehrimizde bulunan vekiller ve hark partisi genel sekreteri ve umumî idare heyeti azaları, mebuslar, generaller, Ankara valisi ve garnizon komutanı Ankara emniyet müdürü ve merkez komutanı ve diğer askerî ve mülkî erkân tarafından uğurlanmışlardır.

***

Diğer taraftan Ankaradan verilen malûmata göre, Millî Şefimiz, dün sabah, refakatlerinde refikaları ile Başvekilimiz bulunduğu halde Hasanoğlan köy enstitüsünü şereflendirmişler ve burada tetkiklerde bulunmuşlardır.

Bir arkadaşımız, Millî Şefimizin bu gezisini şöyle anlatmaktadır:

Henüz sabahın sekiz buçuğu. Üstünü örten ağaçlarla yeşil bir koridor gibi uzanan Çankaya asfaltında, Millî Şefimiz İnönünün otomobili süzülüyor. Arkalarında refikalarının ve maiyetindekilerinin arabaları var.

İnönü, Başvekil Şükrü Saraçoğlunu da yanlarına almışlar; refikaları, erkek ve kız çocuklarile diğer bir otomobildeler. Arkadan gelen otomobillere bakıyoruz: Maarif vekâleti müsteşarı İhsan Sungu, köy enstitüleri fikrini ilk defa ortaya atan ilk tedrisat müdürü İsmail Hakkı Tonguç, vali ve belediye reisi Nev.

(Devamı 3 üncüde)

Leningrad müdafaasında askeri hizmet gören kadınlar

Ruslar cenupta çekiliyor

Millerovo şehri de boşaltıldı

Voronejde iki Alman alayı imha edildi

Rusların Rostof şehrini müdafaa edip etmiyecekleri belli değil?

Londra, 21 (A.A.) — Rus tebliğinde, Voroşilofgradın cenup doğusunda çarpışmalar olduğu söylenmektedir.

Tebliğde Millerovo şehrinin ismi nin geçmemesinden Rus kuvvetlerin buradan çekildikleri anlaşılmaktadır.

Moskova, 21 (A.A.) — Almanlar mevcut bütün kuvvetleriyle cenup cephesinin son ucunda ilerlemeğe devam etmektedirler. Millerovonun cenubunda Ruslar sayıca üstün kuvvetler karşısında inatçı bir mukavemetten sonra yeniden geri çekilmek zorunda kalmışlardır. Bununla

(Devamı 3 üncüde)

Mısır cephesinde sükûnet var

14 temmuzdan beri ingilizler 4000 esir daha aldılar

Süveyş Kanalı ve Iskenderiye yeniden bombalandı

Londra, 21 (A.A.) — İngilizler Elalemeyn mevzilerini muhafaza etmektedirler.

14 temmuzdanberi alınan esirlerin adedi 4.000i bulmuştur. Evvelden bildirilen 2000 esir de hesaba katılırsa bu adet 6000i bulur.

El Dabbada bir hava alanına yapılan bir taarruzda yerde bulunan uçakların üçte biri tahrip edilmiştir.

Londra, 21 (A.A.) — Hususî muhabirimiz bildiriyor:

(Devamı 3 üncüde)

Odun kömür işi

Ofise yapılan hücumlara alâkadarların verdiği cevap

Ofis muvaffak olmuş ve odun fiyatlarını düşürmüştür. Bu sene 8 liraya odun satılacaktır

Şehrin kömür ve odun ihtiyacını karşılamak ve geçen sene çekilen yakacak sıkıntısını önümüzdeki kış mevsiminde çekmemek üzere İstanbulda bir yakacak ofisi kurulduğu malûmdur.

Ofisin kuruluşu bidayette lâyık olduğu ehemmiyetle karşılanmamış, fakat bilâhire bazı menfaatlerinin haleldar olacağından korkan bir kısım toptancılar hareket geçerek gûya ofisin kendi çalışma sahalarına el uzattığını ileri sürmüşlerdir. Hattâ, bu arada bir gazetede bu hususta bir de yazı çıktığı için İstanbul vali ve belediye reisi, matbuata beyanatta bulunarak ofisin, odun kömür tacirlerine asla rakip olmıyacağını, gayenin fiatlarda nâzım rolü oynamak olduğunu söylemiştir. O zamandanberi yakacak ofisi sessiz sedasız ve muntazaman çalışmalarına devam etmektedir.

(Devamı 3 üncüde)

Yugoslavyada

Koniça şehri Mihailoviç kuvvetleri tarafından işgal edildi

Saraybosnada geniş bölge vatanperverlerin kontrolü altına geçti

Londra, 21 (A. A.) — Yugoslavyada general Mihailoviç kuvvetlerinin mukavemeti karşısında Almanlar buradaki kıtalarını takviyeye başlamışlardır. Afton Bladet gazetesi kat'i bir netice alınması için takviye kıtalarının gönderildiğini yazmıştır.

Moskova radyosu vasıtasile neşredilen Yugoslav tebliğine göre general Mihailoviç kuvvetleri cenubî Bosna ve Hersekte vâsi bölgeleri müstevlilerden kurtarmıştır. Saraybosna ile Moskar arasındaki geniş mıntaka vatanperverlerin kontrolu altındadır. Koniça şehri Mihailoviç kuvvetleri tarafmdan işgal edilmiştir. Elde edilen ganaim arasmda 25 lokomotif vardır. Koniça - Mostar arasında 20 kilometrelik tren yolu tahrip edilmiştir. Koniçada birçok gençler toplanarak general Mihailoviç kuvvetlerine iltihak etmişlerdir.

Sebze ve meyve satışlarında

Bu sabahtan itibaren fatura usulünün tatbikına başlandı

Manav ve seyyar esnaftan alırken faturayı görünüz

Bu sabahtan itibaren hâlde sebze ve meyva satışları fatura usulile başlamıştır. Hâlde satış yapan bütün sebze ve meyva toptancıları, perakendecilere, sattıkları mal mukabilinde birer fatura vermeğe mecburdurlar. Belediye Reis Muavini Lûtfi Aksoy, bu sabah, hâle giderek satışları bizzat kontrol etmiştir. Hâl müdürlüğü de, kendi vasıta ve memurlarile muhtelif kanallardan meyva ve sebzelerin fiyatlarını en doğru şekilde günü gününe tesbit etmektedir.

(Devamı 3 üncüde)

Bulunmaz koca!

Karısını döğdü, baldızının elbiselerini çaldı!

Unkapanında, Zeyrek caddesinde 102 numarada oturan Halit adında birisi, dün karısı Nazmiye ile kavga etmiş, kadını bir hayli dövdükten sonra baldızının da bir etekliği ile mantosunu çalmış, kaçmıştır.

Karısının şikâyeti üzerine (bu bulunmaz koca) yakalanmış, hakkında takibata girişilmiştir.

Her akşam

Uçak Devresi

Hüseyin Cahid YALÇIN

BU harb bir uçak devresi açacak denilebilir. Harb başlayıncaya kadar uçakların çok müthiş tahribler yapacağı tahmin olunuyordu. Fakat bu kadar esaslı bir rol oynayacağı akıldan geçmiyordu. Harb başladıktan sonra uçakların evvelce zannolunduğu kadar ani ve müthiş tesirler yapmadıkları görülmekle beraber muharebelerde çok faal bir unsur teşkil ettikleri meydana çıktı. Girid adasını Almanlarm bilhassa uçaklar sayesinde ele geçirdikleri inkâr kabul eder mi? Uçak himayesinden mahrum bir halde muharebeye müdahale ihtiyatsızlığını göstermiş olan İngiliz kuvvetleri Girid adası civarında Alman uçakları yüzünden ağır kayıblara uğradılar.

Ondan sonra her geçen gün uçakların ehemmiyetini göze çarpıracak hâdiselere şahid olduk.

Pasifikteki muharebede başlangıçtanberi en mühim rolü uçaklar oynamıştır. Perl Harbur baskınını onlar yaptı. Uzak Doğuda İngilterenin en modern ve iki büyük zırhlısını uçaklar batırdı. Bunun neticesinde de İngilterenin bütün Uzak Doğu müdafaasının bel kemiği kırıldı. Pasifik denizinde Japonların sonra uğradıkları iki büyük deniz mağlûbiyeti harb gemilerinin hemen hemen hiç silâh atmalarına meydan bırakılmadan uçaklar tarafmdan kazanılmış değil midir? Hattâ bunun içindir ki Amerika devleti hazırladığı deniz inşaatı proğramından büyük zırhlıları çıkararak yerlerine çok mikdarda uçak gemileri ikame etmiştir.

En son alman haber uçakların ziraat faaliyeti üzerindeki mühim rollerinin de hesaba katılması icap ettiğini gösteriyor.

Almanya, İngiliz uçaklarının mahsulât üzerinde yapabilecekleri tahribatı düşünmek ve buna karşı tedbirler almak mecburiyetini duymuştur. Bütün Alman köylerinde ve çiftliklerinde uçak tarassud ve müşahede noktaları tesis ediliyor. Çift hayvanlarının zirai âletlerin ve mahsullerin muhafazası çareleri temin olunuyor. Hattâ bu işler için Almanyadaki cenebî işçile-

re ve harb esirlerine bile vazifeler yükletilmiştir.

İngiliz uçaklarının geçen sene ormanlara ve kırlara fosforlu yangın bombaları attığı işidilmişse de bu sene zirai mahsullere ve çiftliklere taarruz ettiklerine dair malûmat gelmemiştir. Demek oluyor ki Almanlar böyle bir felâket başlamadan evvel tedbirler almak istemişlerdir.

Askerliğin klâsik temellerine büyük bir iman ile bağlı bulunanlar uçakların kati neticeyi alacak bir silâh olamıyacağını iddia ediyor. Bir bakıma doğruluğunda şüphe edilmiyecek bu sözün uçaklar tarafmdan dolayısiyle yapılacak müthiş tesirleri ihmal ettiği meydandadır. Çünkü harblerde kati netice düşmanı sulh istemiye mecbur bırakmaktır. Bunu hangi vasıta temin ederse etsin.

İşte, bu tesirli vasıtaların en iyisi artık uçak olacaktır denilebilir. Halkın manevî kuvvetini yıkmaktan başlıyarak fabrikaları, müvasakale yollarını, kanalları, limanları alt üst etmek, zirai hayatı âkim bırakmak gibi neticeler hep uçaklarla elde ediliyor. En büyük zırhlılar kısa bir müddet içinde uçaklarla batırılıyor, yanına yaklaşılamıyacak kadar müstahkem mevkiler ve kaleler pike uçaklarının bomba tufaniyle susturuluyor. İşte, bu müthiş silâh Amerika ve İngilterede sayıları senede yüz bini geçecek kadar geniş bir nisbette imal ediliyor.

Rus tayyareleri Konigsberg şehrine taarruz ettiler

38 yangın çıkardılar

Londra, 21 (A. A.) — Rus uçakları Königsberg şehrine taarruz etmişler ve tam 38 yangın çıkarmışlardır. Bu yangınların iki si pek vâsi idi. 18 i ise şehrin mer kezindeydi. Şiddetli infilâklar olmuştur.

Rus hava kuvvetleri Voronej dolaylarında bir hava alanına hücum ederek 700 fıçı petrolü tahrip etmişlerdir.

Ankara caddesinde bu sabahki kaza

Bir gence otomobil çarptı ağır yaraladı

(Yazısı 3 üncüde)

İngilterede yapılan tankların yarısı *Rusyaya veriliyor*

Vaşington, 21 (A. A.) — İngilterede, Rusyaya gönderilmekte olan malzemenin taşınm işi ile uğraşmak üzere hususi bir teşkilât kurulmuştur.

İngilterede yapılmakta olan tankların hemen hemen yarısı Rusyaya gönderilmektedir. Son zamanlarda Sovyetlere 142 lokomotifle 1000 vagon verilmişti. Normal zamanda 1 senede yapılması mümkün olan bu 1000 vagon 10 haftada inşa edilmiştir.

Memleket Çocuğu

Şimdiye kadar okuduğunuz eserlerin en kıymetlisidir. Yüzde yüz bu vatanın romanı olan "Memleket Çocuğu,, nda her genç ve her münevver, kendi hislerini, kendi fikirlerini ve kendi arzularını bulacaktır.

Yazan: Zeki Mesut Alsan

Bir iki güne kadar VAKIT gazetesinde

152 sene evvel

Berlinde bir Türk Elçisi

VAKIT sütunlarında bugün başladı

Konuşmalar

ESKİ MÜREKKEPLERİMİZ...

Yazan: **Reşad Ekrem KOÇU**

Türk boyacılığı, bu arada Türk mürekkebleri, bir dünya şöhreti idi. Bugün, kütüphanelerimizdeki üç dört asırlık eski yazma eserler hattatın elinden dün çıkmış gibi duruyor.

Güzelliğe, sağlamlığa, temizliğe meftun olan bu kıymetleri günlük hayatının düsturu bilen atalarımızı tebcil ve takdis edelim.

Bakınız, bir yabancı muharrir, altmış beş, yetmiş yıl kadar evvel ticaret alanında türkü nasıl görmüştü:

" Rum bazirgân seslenir ve elile kolu ile işareler yaparak davet eder. Ermeni, biraz daha mütevazi; Yahudi, malını, kulağa fısıldayarak arzeder. Türke gelince, sessiz, dükkânının önüne koyduğu bir siltenin önüne diz çökmüş, müşterisini sadece bakışları ile çağırır."

Bu satırlarda tasvir edilen Türk tüccar "pazarlık"dan nefret ederdi. Söylediği bir rakam karşısında "aşağı olmaz mı?" sualini kendisine karşı bir tecavüz, bir hakaret telâkki ederdi! Velev ki bir metelik dahi olsa, gayri meşru kazanç, insan alnı için bir kara, bir lekedir! Pazarlığa yanaşan bir satıcı, vurguncudur.

Vurgunculuk da iki türlüdür: Birincisi, yukarda yazdığım gibi, bir malı meşru kazanç nisbetinin kat kat üstünde satmaktır. İkincisi de: malın, cinsini, nefasetini, hattâ bazan aslını bozmaktır.

Geçenlerde, yirmi beş kuruşa, yüksük kadar bir şişe içinde yerli malı bir mürekkeb aldım ve yazı hokkasına boşalttım. Mahud şişeyi atmasaydım, beni bir pazar mürekkepsiz bırakan bu vurguncu firma aleyhine dava açardım. Pazar günü masanın başına geçince bir de ne göreyim; bir gün evvel koyduğum mürekkeb altında bir bıçak sırtı tortu, bulanık bir su olmuş!.. Kurşun kalem ile beş satır yazmaya tahammül edemem... Karıştırdım, kaynattım, olmadı.

Yirmi beş yıl evvel Konya İttihadı Taraklı mektebinde okuduğum günlerin hatırası olarak saklanmış içi küçücük kalemler, tebeşir parçaları, el işi ve resim kâğıdları, imlâ ve ezber defterleri, iyi not almış vazifeler ve bir takım resimlerle, aferin ve tahsin varakaları ile dolu bir kutudan bir kaç parça galibarda bulup verdiler de içimi gördüm.

Bence, bugünkü yerli mürekkebciler ecdadımızın yaptığı kömür gibi kapkara ve kuruduktan sonra parıl parıl duran "iş" mürekkeblerini aratmamalı idiler. İş mürekkeblerinin bir kusuru, sabit olmamaları idi; kâğıdın gayet pahalı olduğu o devirlerde ise,, bu hal kusur değil, meziyet idi.

Çocuk mektepte, softa medresede, kâtib kalemde, bir hata yaptı mı, kâğıdı cart curt yırtmazdı, dilini çıkarır, hatasını yalayarak temizlerdi. İki dil çırpması da bir kelimeyi silmek için kâfi gelirdi. Tahsili yarı kalmış, icazetname, şahadetname alamamış olanlar mürekkeb yalamış! olmakla öğünürlerdi.

Evliya Çelebiye göre, on yedinci asır ortasında İstanbulda 40 mürekkebci dükkânı vardı; dükkânları da, Bayazıdda Mürekkebciler adı ile bir çarşı teşkil etmişti, amma, mürekkebciler, mürekkeblerini evlerinde işlerlerdi. Sutanl Selim civarında mürekkebci Kadının mürekkebleri ile Kızılmuslukta oturan bir mürekkebcinin mürekkebleri en meşhurları idi; hattâ devrin şuarası:

Mürekkebdir çoktur İstanbulda amma,
Kızılmusluktaki gayetle âlâ!..

demişlerdi.

İş mürekkeblerinin içine, çabuk kurumaması ve kalemin ucuna lök gibi dolmayıp süzülerek bulaşması için lif atılırdı.

İş mürekkeblerinin en iyileri neft isinden, sonra bezir isinden en âdileri de sırlağan yağı isinden yapılırdı. On yedinci asır ortasında tanzim edilmiş bir narh defterinden üç yüz yıl evvelki mürekkeb fiatlarını da öğreniyoruz:

Neft isinden olan mürekkebin bir dirhemi bir akçaya; bezir isinden mürekkebin âlâsı, dirhemi bir akçaya, ortası 4dirhemi bir akçaya;

Sırlağan iyi mürekkebin 5 dirhemi bir akçaya idi. Lifin de 4 dirhemi br akçaya idi.

O zamanlar br akçaya şunlar alınabilirdi:

150 dirhem ekmek yahud 80 dirhem yağlı çörek, yahut 60 dirhem börek yahut 50 dirhem et, yahut 30 dirhem bal... Bir aşçı dükkânına gidilirse, bir dirhem neft mürekkebi bedeli olan bir akça ile şunlardan biri yenip içilebilirdi :

23 dirhem kebab, 10dirhem köfte, 20tane lahna sarması, 100dir hem pilâv, 200 dirhem çorba, 40 büyük lokma çiğer kebabı, yarmşar zürra boyunda üç şiş dolusu kebab, 280 dirhem tatlı boza, 200 dirhem arab şerbeti...

Kırmızı ve mavi mürekkebler eski yazma eserlerde, serlavhalar, sahife çerçeveleri, metin içine alınmış manzumeleri belirtmek ve mühim isimlerin altlarını çizmek için kullanılırdı.

Ne zaman rengârenk mürekkep şişeleri görsem, eski şairlerimizden Bursalı Hüseyin Can'ın mürekkep üzerine söylediği iki kıtayı hatırlarım:

Hüseyin Can, Bursadan şöhret şıar olmuş nav'i şahsma münhasır bir zati perişan etvar, imiş. Ayon müptelâlarından, derisi kemiğine yapışmış denilecek kadar kurumuş "Kalemi Bihzad ile tasvir olunmuş bir sureti bican" imiş. Koynunda evrakı perişan ile dolu bir cüzdan taşırmış... Fakat, lüzumunda bir kâğıd aramak iktiza etse bir yılda bulunmazmış... Kahve ve afyon esiri olup hayali fenere dönmüş olan Hüsnü cana kendi derdi kendine belâ iken, biçare, üstelik her gördüğü nevcivana gönül kaptırırmış. Sevdiği güzelleri nakkaşlara, ressamlara götürür, resimlerini yaptırtır:

Hiç olmazsa tasvirinle ülfet eyleriz Câna!

diyerek, odasını, bu resimlerle tezyin edermiş...

Hüseyni Canm, garib hallerinden biri de, içinde siyah, kırmızı ve mavi mürekkep bulunan üç hokkalı bir divit taşması imiş, soranlara da, şu beyit ve kıta ile cevab verirmiş:

BEYİT

Üç hokka divatında ne var dirse o şahun
Hûni ciğerim, lâhti dilim, dûdi siyahım!

KIT'A

"Üç hokka divatmda, didi yar, ne vardır?"
Didim ona: "Ey husrevi şirin şeker leb,
Zülfü siyehin, lâ'li lebin, çeşmi kebudun
Evsafını yazmak için üç türlü mürekkeb!"

Hüseyin Can, hicrî 1107 de ölmüştür.

Hüseyin Can sağ olsaydı da, sevdiği güzellerin kara zülflerini, lâal dudaklarını ve mavi gözlerini tasvir etmek için üç türlü divitinin hokkalarına doldurduğu üç türlü mürekkebin bulanık birer su olduverdiğini görünce, acaba ne yapardı?..

ŞEHİRDEN MEMLEKETTEN

Devlet Operası istanbula gelecek

Konservatuvar talebesi bu sabah Ankaraya gitti

İki haftadanberi şehrimizde bulunan ve İstanbul halkına eşsiz bir sanat zevki vermiş olan Devlet konservatuvarı tiyatro kısmı talebeleri, koro ve müzik kısmı bu sabah Ankaraya hareket etmiştir.

Konservatuvar talebeleri askerlik kamplarını yapmadan hususî müsaade ile şehrimize gelmiş olduklarından kamp yapmak üzere Ankaraya gitmektedirler. Mektep müdürü ile mezunlar şehrimizde kalmıştır.

Genç artistler Eminönü Halkevi erkânı ve sanat severler tarafından Haydarpaşada uğurlanmıştır.

Maarif vekili, vekâlet güzel sanatlar umum müdürü Tevfik Talayer, rejisör Karl Ebert ve konservatuvar müdürü Orhan Şaik Gökayın şehrimizde bulunmalarından istifade edilerek devlet operasının İstanbula gelmesi rica edilmiş ve önümüzdeki kış devlet operasının İstanbula bir seyahat yapması takarrür etmiştir.

Bu seyahatte galip bir ihtimale göre Madam Butterfly operası temsil edilecektir.

Bandaj geliyor

Tramvay idaresinin Romanyaya sipariş ettiği bandajlardan 137 si memleketimize gönderilmek üzere yola çıkarılmıştır.

Bunlar şehrimize geldikten sonra 35 araba yeniden sefere çıkarılmış olacaktır.

Festival için dünkü toplantı

Eminönü Halkevinin tertip ettiği milli oyunlar festivali etrafında dün Eminönü Halkevinde bir toplantı yapılarak mükemmel olması için alınacak tedbirler kararlaştırılmıştır.

Festival 14 Ağustosta başlıyacaktır.

Kars, Erzurum, Karadeniz, Ege, Urfa, Antep, Diyarbakır, Sivas, Konya, Balıkesirden heyetler gelecektir. Bu mıntakaların oyun havalarından başka muhtelif mıntakaların köy düğün ve havaları da programa alınmıştır.

Festival, şehrin hemen her tarafında, Taksim Belediye gazinosundan başlıyarak, Sarayburnu, Büyükada, Büyükdere Park Otel, Bebek, Tepebaşı, Suadiye gazinolarında ve Fener stadında yapılacağından tramvay idaresi, Tünel, Şirketihayriye ve Denizyollarile halkın gidip gelmesi için seferler ilâvesi hususunda anlaşmalar yapılmıştır. Festival balosu Park Otelde verilecektir.

Festival münasebetile bir de Festival şarkısı hazırlanmış ve bu şarkı Devlet konservatuvarı talebeleri tarafından plâğa konmuştur.

Mahkemelerde

Bıçak yarasından mı ölmüş, firenğiden mi?

- Haydi, Vasfiye, gel, tekrar nezih yuvam'a dön !
- Katiyen, benartık Muammeri seviyorum.
Vasfiye, firengiye de yakalanmıştır

Bizde cinayetlerin hemen ekserisi bbu şekilde işlenir:

Birisinin metresi vardır. Bir gün ya metresi, yahud kendisi ihanet eder. Kadın kalkar başkasına yahud annesine kaçar, adam evvelâ sevinir, fakat nede olsa yarı karısı sayıldığı için yavaş yavaş kıskanmaya başlar. Nihayet kıskançlığı alevlenerek soluğu dostunun yanında alır. Bir iki rica, yalvarma, fayda vermedi mi, oluklu Bursa bıçağı hazırdır:

— Al öyle ise...

Bıçak en az beş defa vücudesapına kadar girer, çıkar. Kadın kanlar içinde yere yuvarlanır, adam ya kaçar da bir kaç gün sonra yakayı ele verir, yahud hemen gelen polisler tarafından yakalanır.

İşte, dün ikinci ağır cezada mubakemesi yeni başlayan şoför İsmail Hakkı Uysal da metresini bu şekilde öldürmüştü.

İsmail Hakkı Uysal, soy adından da anlaşılacağı gibi hakikaten sakin, yumuşak tabiatlı görünen birisi idi. 46 yaşında idi.

Vasfiye ile sekiz senedenberi metres hayatı yaşıyormuş. Kadının bir gün eşyalarını toplayarak annesi Ayşenin yanına kaçmasına kızmış, bir gece kolundan tutup getirmek üzere gitmiş, fakat kadın razı olmaymca kendisini altı yerinden vurup delik deşik ederek öldürmüştü. Birinci sorgu hâkimliği karar namesinde hâdiseyi bu şekilde hülâsa ederek, kendisinin ceza kanununun 448 inci maddesine göre, yani 18 sene müddetle hapsini istiyordu.

— Ne diyeceksin, İsmail Hakkı Uysal.

Çok müteessir ve yaptığına pişman görünen katil yerinden yavaş yavaş kalktı ve hiç bir şey söylemeden elini cebine attı, İki sahife tik bir istida çıkararak, bunu bir hayli uğraşıp düzelttikten sonra:

— Bütün ifadem burada yazılıdır. Bu şekilde zabta geçirmenizi rica ediyorum, dedi.

Hâkim istidayı aldı ve kâtibe uzatarak okumasını söyledi. Katil, yazılı ifadesinde cinayetini şöyle anlatıyordu :

"Vasfiye ile sekiz senedir, karı koca gibi yaşıyorduk. Hâdiseyi doğuran aile hususatını lâyıkiyle ifade edemiyeceğim gibi, aşağıda yazılı maddelerin de tahkikini rica ederim:

A) Vasfiyeye son derece derin bir surette bağlı idim. Kendisini çok seviyordum. O da son zamanlara kadar yuvamıza çok bağlı iyi bir aile kadını idi. Fakat, ne yazık ki son zamanlarda değişti ve adileşti:

Artık beni aldatıyordu. Muammer adında birisini bulmuş, kendisile sevişiyordu,

Nihayet, bir gün beni yüz üstü bırakarak annesi Ayşenin evine kaçtı. Burada Muammerle birlikte yaşıyordu. Kendisini çok sevdiğimden yine affetmeye ve alıp tekrar evimize getirmeye karar verdim.

Hâdise günü, Muammerin evinde olmadığını öğrenerek gittim:

— Yaptığım işler doğru değil, Vasfiye, dedim. Haydi gel yine, nezih yuvamıza dön!..

Kızdı:

— Ben artık Muammeri seviyorum. Bir daha senin evine dönmem. Bunu hâlâ anlamadın mı?

Diye bğırdı. Burada mahkemede tekrarlamaya utandığım ağır tahkirlerde bulunarak beni kızdırdı.

En sevgili varlığımın beni böyle kovması birdenbire beynimi kararttı. Gözlerimi döndürdü ve elim mesleğim dolayısiyle daima yanımda taşıdığım bıçağıma gitti. Çektim, omuzunda "basit" bir yara açtım.

Tedavi için Haseki hastahanesine yatırıldı. 33 gün sonra iyileşti ve taburcu edildi. Kendisinde firengi hastalığı vardı. Zaten dispanserde tedavi olunuyordu.

Fakat, bıçak yaralarını iyi baktıramıyor, ihmal ediyordu. Nitekim yaralar iltihap yaptı ve hastahaneye tekrar yatırılarak öldü.

Kabahat kendisindedir. Hattâ daha çok firengi hastalığından ölmüştür. Nitekim öleceğini kendisi de bildiğinden dispanser sertabibine de, ölümünden kimsenin mesul olamıyacağına dair bir senet vermiştir.

Hareketimde kendisini öldürmek kasti yoktu. Sadece korkutup tekrar bana dönmesini istemiştim. Bunun için de vücudunda hafif bir iki yara açmıştım.

Hakkı Uysal, ilk tahkikat sırasında da verdiği ifadesinde aynı şeyleri tekrarlıyordu. Bundan sonra evrak arasında bulunan, Vasfiyenin ifadesi okundu. Kadın diyordu ki:

"Saat 21 raddelerinde idi. İsmail Hakkı eve geldi:

— Niçin kaçtın? dedi ve ani olarak elinde bel'ren bir bıçakla muhtelif yerlerimden yaraladı, sokağa kaçtı.

Haseki hastahanesinin raporunda da şunlar yazılı idi:

Vasfiyenin vücudundaki 6 bıçak yarası halâs bulmuştu. Kadın 2 ay sonra ayakta pansuman ile tedavi edilmek üzere kendi arzusu ile hastahaneden çıktı. Bilâhara müracaatinde yaraları iltihablanmıştı. Kendisinin üçüncü derecede firengiye müptelâ olduğu görüldü. Bir kaç gün sonra da öldü. Bıçak firengili vücudda ölüme hazırlayıcı yaralar açmış ve ölümü tacil etmiştir.

Vasfiyenin vücudunda otopsi neticesinde rapor veren tıbbı adli de hastahanenin mütaleasında idi.

Vakıa, diyordu, Vasfiyenin göğsündeki iki yara tehlikeli cinsten sayılabilir, fakat bu ancak ölümü hazırlamış ve firenginin seyrini çabuklaştırmıştır. Bıçak yaraları firengi yüzünden bir türlü iyileşememiş, azdıkça azmış ve nihayet ölümüne sebeb olmuştur.

— Raporlara karşı bir diyeceğin var mı?

İsmail Hakkı, kendi iddiasını teyid eden bu raporlara karşı ne gibi itirazda bulunabilirdi.

— Yoktur, beyim! dedi. Vasfiyeyi benim bıçak yaralarım öldürmemiştir. Kendisi firengili olduğundan hastahanede "bacağım ağrıyor" demiş, yarmışlar, "göğsüm ağrıyor" demiş, yarmışlar, bir daha da kapanmamış, ölmüş...

Neticede mahkeme şahidleri çağırmaya karar vererek duruşmayı başka bir güne bıraktı ve İsmail Hakkı Uysal Jandarmanın önünde dışarda bekliyen bir kadın mevkufun yanına götürülerek kelepçeler ellerine geçirildi, tevkifhaneye doğru götürüldü.

NİHAT ŞAZİ

HÂDİSELER TARİH

Yıkılmıyan camiler

ANADOLU ajansının Berlin muhabiri Almanlar girdikten sonra Sivastopol şehrini dolaşmış; bize korkunç ve hayret verici hâdiseler bildirdi. Bana en çok hayret veren nokta, ne yüz binlerce maynla dolu tarlalar ve sırtlar, ne havaya uçan bir milyon metreküp büyüklüğünde kayalar, ne dehşetli bombardımanlar ve tahribat oldu. Muhabir mektubunun bir yerinde diyor ki:

"Sivastopol şehrini bir ölüm sessizliği kaplamıştır. Bu issız harabenin bir kenarında yalnız bir cami ve onun minaresi, burada bir zamanlar bir şehrin ve insanların bulunduğuna delâlet eder.,,

Daha evvel şu cümle vardı:

"Tek bir yapı kalmadığı gibi sivil halktan da eser yoktur.,,

Kırımdaki Türk hâkimiyetine Rusya çariçesi İkinci Katerina tarafından son verileli bir buçuk asır oluyor. O zamandanberi Sivastopol şehrinin büyüdüğüne, büyük binaların yapıldığına, cadde ve sokakların açıldığına şüphe yok. Fakat muhakkak olan bir şey varsa cami yapılmadığıdır; demek ki bahsedilen cami en az bir buçuk asırlıktır; daha sonra ve modern vasıtalarla yapılmış olan koca binaların ondan sağlam olduklarını söylemeğe bile lüzum görmeyiz. Şimdiki gülle ve bombalar, doğrudan doğruya isabet etmediği yapıları da, onların biraz ötesine düşmüş olsa bile yere seriyor. Hal böyleyken yüz bin nüfuslu koca şehrin bütün binaları yerle bir oluyor da cami nasıl ayakta kalabiliyor. Bunun bir tesadüf olduğunu kabul ediyoruz; lâkin ne mânâlı bir tesadüf, değil mi?

Bundan otuz sene kadar evvel Bandırma civarındaki Kapıdağı yarımadasında dehşetli bir zelzele olmuştu. Erdek kasabası ve bütün köyler yıkılmıştı. O sırada vapurla geçerken sahile düşen irili ufaklı köylerin korkunç ve acıklı manzaralarını derin bir acı ile seyretmiş, üzülmüştüm. Bunlar arasında büyük bir köyün bütün ev ve binaları birer taş ve toprak yığını haline gelmişti. Tepedeki yarı ahşap mektep binası, zelzele neticesinde yamaçtan aşağı yuvarlanmış, deniz kenarında yatıp kalmıştı; bu da hâdisenin şiddetini anlatan bir delildi. Buna rağmen köyün camii sapasağlamdı; Sivastopoldaki cami gibi onun da minaresi bile yıkılmamıştı.

Eskilerin, üzerinde uzun uzun felsefe yaptık'arı; kehanetlere girıştikleri mânâlı tesadüfler işte bu gibilerdir.

Kadircan KAFLI

AVRUPANIN 7 MUAMMASI

Yazan: **JUL ROMEN** — 14 — Çeviren: **LUTFİ AY**

— Burada işleri çabucak tanzim ederiz, demişti. Ben de yakında Parise geleceğim. Gelir gelmez sizi görürüm. Öyle sanıyorum ki, M. Fon Ribbentrop da Parise gelecektir. Belki Eski Muharibler Cephesinin şefi olan ve bütün teşekküllerin başında bulunan Oberlindober de bizimle beraber gelir. Tabiî kendisi reyîam komisyonunda baş murahhasımız olacaktır. Pariste, Fransız arkadaşlariyle teferrüata aid meselelerde fikir teatisinde bulunabilir. M. Fon Ribbentropu Pariste, size getirmeme müsaade eder misiniz?..

— Memnuniyetle, kendisile uzun boylu görüşmek fırsatını bulmakla bahtiyar olurum.

—Kabil olursa, kendisinin fransız hükûmetiyle temasını kolaylaştırır mısınız? Meselâ daha önceden M. Lavale, M. Fon Ribbentropun burada işgal ettiği mevkii.. şimdiden haiz olduğu nüfuzu ve bilhassa âtide oynıyacağı rolü belirterek bir görüşme temin edemez misiniz?

— İcab ederse hay hay.. Her halde Pariste Fon Ribbentropun hakiki rolünü belirtmek faydasız olmıyacaktır. Çünkü bizim haricî yemiz muayyen ve resmi vazifelerle hareket etmiyen şahsiyetlerden çekinmek itiyadındadır. Halbuki rejiminizin dahili durumundan, bat tâ siyaset perdenizin arkasında olup biten şeylerden haberleri bile yoktur.

Parise döner dönmez Sar meselesiyle meşgul olmaya başladım. Quai d'Orsay'a gittim. Leje ile Laval'ı gördüm. Almanların bana karşı gösterdikleri istisnai kabul merasimini kapalı geçerek, Berlinde edindiğim intibalarımı kendilerine söyledim. Almanların kabul tarzının mahiyetini kapalı geçişimin sebebi onlara:

— Tabiî; Almanlar çiçeklerile, mızıkalariyle başını döndürmüşler; kendisine oyun oynadıklarının farkına bile varmamış?

dedirtmemek içindi. Bu sebeble olup bitenleri sade objektif bir görüşle anlatıyordum. Leje, her zamanki fevkalâde nezaketinin altından bana tatlı bir mukavemet gösteriyordu. Ne reiyam üzerindeki, ne de nazi onurunu ngeçirmeye mecbur olduğu bu imtihandan onu kurtarmakla büyük bir budalalık işliyeceğimiz hakkındaki düşüncesi değişmemişti. Bana Sardan yeni gelen, bilmem hangi ecnebi gazetecinin söylediklerini anlattı. Bu gazetecinin dediklerine bakılırsa reylerin çoğu muhalif kalmasa bile, pek cüzî bir farkla akalliyette kalacağımız muhakkak gibiymiş.

— Öyle olsun, dedim. Yalnız bana başka bir şeyden bahsetmek istiyorum.

Ve kendilerine eski muharipler den teşkil olunacak muhtelit komisyon projesini anlattım. Parise döner dönmez, arada, belli başlı fransız teşkilâtlarının şeflerile ve bu meyanda Henri Pişo ile görüşmeğe fırsat bulabilmiştim. Onlar şimdiden muvafakat etmişlerdi.

Leje bana:

— Çok dikkat etmek lâzım, dedi. İyi niyetleri müsellem olan, fakat böyle bir şeye hiç de hazırlanmış olmıyan kimselere böyle ağır bir mesuliyet yükletmek, bence, çok tehlikelidir. Bu belki de bertaraf etmek istediğimiz ve Almanların gözünüzü korkuttukları karışıklıklara kendi elimizle yol açmak olur. *(Devamı Var)*

Bazı kazalarda ekmek vaziyeti

Ekmek sıkıntısı görülen bazı kazalardaki ekmek vaziyeti, vilâyet tarafından esaslı surette tetkik edilmeğe başlanmıştır. Dün alman neticelere göre, diğer vilâyet ve kazalardan İstanbula misafir olarak ikamet etmek üzere insan gelmesi, bu vaziyeti husule getirmiştir. Bunlar için yeni tetbirler alınmasına başlanmıştır.

Haber
Sahibi ve Neşriyat Müdürü
hakkı tarık us
Basıldığı yer: Yakıt Matbaası

ABONE ŞARTLARI

	Türkiye	Ecnebi
Senelik	14.00 Kr.	27.00 Kr.
6 aylık	7.50 »	14.00 »
3 aylık	4.00 »	8.00 »
1 aylık	1.50 »	3.00 »

Gazeteye gönderilen Evrak geri verilmez

Dünden Bugüne

Şarktaki muharebe

Şarkta muharebe şiddetle devam ederken Mısırda harekât nisbi bir durgunluk geçirmektedir. Alman baş kumandanlığı tarafından dün akşam neşredilen tebliğde cenup cephesinde yağmurlar dindiğinden Sovyetlerin cenup ve doğu istikametinde taarruzlarının yeniden başladığı bildirilmektedir. Sovyetlerin Voronej şehrini geri almak için yaptıkları gayretler boşa çıkmıştır. Bu arada 36 Sovyet tankı tahrip edilmiştir. Moskova etrafında demiryolu hedeflerine gece ve gündüz hücumlar yapılmış, katı neticeler alınmıştır.

Alman ordusu başkumandanlığı, birçok Alman tahrip uçaklarının Voroşilofgrad kesiminde sık bir ormanda saklanarak gözden kaçan ve bu müsait durumda Alman kıtaları üzerine ateş eden bir bolşevik zırhlı trenine hücum ettiklerini bildirmektedir. Alman tahrip uçakları çok alçaktan uçarak trene hücum etmişler ve treni, gördükleri inatlı mukavemete ve bütün silâhlarla açılan ateşe rağmen en büyük çapta bombalar yağdırarak susturmuşlardır. Uçaklar hiç bir kayba uğramadan üslerine dönmüşlerdir.

Macar kuvvetleri genel kurmay başkanının on ikinci raporunda deniliyor ki:

Bir piyade kolordumuz 18 temmuzda zırhlı ve hava kuvvetlerimizle örnek olacak bir işbirliği yaparak Don nehrinin batı kıyısında inatla müdafaa edilen bir bolşevik köprü başını zaptetmiştir. 23 zırhlı araba yok edilmiş, 8 zırhlı araba, külliyetli harp malzemesi iğtinam olunmuş ve esirler alınmıştır.

Diğer taraftan dünkü Fin resmi tebliğinde deniliyor ki:

Bütün cephelerde hareketler hafif olmuş ve umumiyet itibarile yıpratma ateşlerine ve keşif kolları faaliyetine inhisar etmiştir. Düşmanın Kareli berzahında yaptığı zayıf bir taarruz teşebbüsü topçunun ve obüs toplarının ateşile önlenmiştir.

Dün geceki Sovyet tebliğinin şimal Don havzasında boşaltıldığını bildirdiği Voroşilofgradın boşaltılması, Almanların Lisyanskın doğusuna ve Milerovonun cenubunda Kamenske doğru çifte ilerleyişi üzerine zaruri olmuştu. Röyter ajansının da birkaç gün önce işaret etmiş olduğu gibi, Almanların cenuptaki ilerleyişi Voroşilofgrad kıtalarının musavatasını tehdit ediyordu.

Bu ehemmiyetli demiryolu merkezinin kaybı beklenmedik bir hâdise değilse de askerî harekâtın umumi gelişimi gözönünde tutulursa bugünkü durumun vahimliliğini bir kere daha tebarüz ettirir.

Cenupta ordular arasında esaslı büyük meydan muharebesi henüz olmamıştır. Millerovonun cenubunda Sovyetler Alman ilerleyişini gecik tirmek için artçı muharebeleri yapıyorlarsa da şimdiye kadarki hareketler hep buna inhisar etmiştir: Sovyetlerin kendileri için en elverişli yere kadar ordularını çekmek ve meydan muharebesini orada yapmak için çalışıyorlar: Almanlar ise bu kuvvetlerin sapasağlam o mevzilerè çekilmesine mani olmak için uğraşıyorlar.

Moskovadan bildirildiğine göre Voronejin tam karşısındaki önemli köprübaşının Ruslar tarafından zaptı üzerine Almanlar kıtalarını doğu kıyısına nakliyen en kısa yolu takip etmişlerdir. Don nehrinin doğu kıyısında 75 inci Alman piyade tümeni karmakarışık bir halde çekilmiştir.

Röyter ajansının Moskova muhabirinin bildirdiğine göre, Alman ordusu Sovyet ordusuna hâlâ ölüm darbesi indirebilecek iktidardadır. Ve şimdi cenupta yapmaya çalıştığı şey de odur. Almanlar zamanında durdurulabilecek mi? Durum hâlâ Almanların aleyhine çevrilebilir mi? Her keli meyi tarta tarta kullanan Sovyet basını bu saullere evet cevabını vermektedir.

Altın fiyatı

Dün bir altının fiyatı 29,80 lira, külçe altının bir gramı 420 kuruştu.

SON HABERLER

Mısır cephesinde

(Baştarafı 1 ncide)

Pazar günü, Elâlemeyn için en sakin gün olmuştur. Kum fırtınaları en yüksek mertebeyi bulmuştur. Bütün gün muharebe sahası üzerinde garip bir sükûnet hüküm sürmüştür.

Londra, 21 (A.A.) — Britisch United Pressin muhabiri Tel El İsa tepesinden bildiriyor:

"Tel El İsa tepesi elân elimizdedir. İstasyonun yanıbaşında tahrip edilmiş en son model 4 tank gördüm. Bu tepeyi bir saat için kaybetmiştik ve ibir gece taarruzunda bu tepe yeniden alınmıştı.

Vişi, 21 (A.A.) — Süveyş kanalı ve İskenderiye Alman uçakları tarafından yeniden bombardıman edilmiştir.

Vaşington, 21 (A.A.) — 20 gündür Ohinlek kuvvetleri mihver hareketini alıkoymaktadır. Şimalde merkezde ve cenupta İngilizler ele geçirdikleri mevzileri sağlamlaştırmışlardır.

14 temmuzdan beri Elâlemeyn önlerinde düşmandan 4000 esir alınmıştır.

Odun, kömür işi

Yakacak ofisinin bu çalışmaları semeresini göstermeğe de başlamıştır. Filhakika bir ara çekisi 11,5, 12 liraya kadar yükselen odun fiatı, son günlerde 9 liraya kadar düşmüştür. Odun ve kömür toptancıları, bu vaziyetten tekrar kuşkulanmağa başlamışlar ve fiatları mümkün olduğu kadar düşürüp eldeki mevcutlarını bir an evvel halka satmanın yolunu aramağa başlamışlardır. Fakat bu yüksek fiatlar karşısında kömür ve bilhassa odundan sıdkı sıyrılan birçok kimseler, önümüzdeki kış için şimdiden maden kömürüne rağbet etmişlerdir. Bu da 90 bin ton maden kömürünün, bu senenin ihtiyacını karşılıyamıyacağını meydana çıkaran hesaplardan anlaşılmıştır.

Vaziyet bu merkezdeyken son bir iki gündür bazı gazeteler yakacak ofisinin aleyhinde neşriyata tekrar başlamışlardır. Bu sabah da bir gazetede ofis aleyhinde şiddetli bir başmakale çıkmıştır.

Bir muharririmiz, ofisin kendisine verilen işi "orsaboca,, yapmağa çalıştığını ,fakat muvaffak olamadığını iddia eden bu makale karşısında alâkadarlardan ne düşündüklerini sormuştur. Verilen cevap şöyle hulâsa edilebilir:

— Eğer yakacak ofisi kurulmamış ve bu kanalla şehre odun kömür getirilmeğe başlanmamış olsaydı, fiatlar böyle düşer miydi? Düşünülsün ki bir hafta kadar evvel odunun çekisi 12 liraya kadar çıkmışken şimdi toptancılar 9 liraya müşteri arıyorlar. Fakat ofis, stoklarını yaptıktan sonra vasatî 8 liraya odun satabilecektir. Nakliye fiatları ve amele ücretleri artmamış olsaydı geçen seneki narh üzerinden de satış mümkün olacaktı. Kömür fiatlarındaysa hiçbir değişiklik olmıya caktır. Şimdi şehre her gün 15 vagon odun ve kömür gelmektedir. Mangal kömürü ihtiyacı senede 50 bin tondur. Bunun hemen yarısı, senelerdenberi Bulgaristandan temin edilmektedir. Sebebi de halkın Bulgar kömürüne fazla rağbet göstermesidir.

Münakalât Vekâleti, Bulgaristandan kömür getirmek üzere yalnız 30 motöre mükelleftiyet koymuştur. Bunlar, kömür nakil motörüdür. Bunların haricinde 170 kadar eşya nakil motörü vardır. Bu motörler, sıraları geldiği vakit Bulgaristan veya diğer Karadeniz limanlarına gidebilirler, ve dönüşte istedikleri eşyayı getirebilirler. Bu gibi motörlere ille kömür getireceksin diyen yoktur. Esasen kömür getirmek isteseler de getiremezler. Tertipleri müsait değildir. Bulgaristandan geçen sene kışın en şiddetli zamanlarında bile mangal kömürü getirtilmiş ve yükseltilmiş resmî narh üzerinden 9 kuruşa satılmıştır. Bu sene, Bulgaristanda kömür fiatları yükseltilmiş bile olsa şehrimizde Bulgar kömürünün 9 kuruştan fazlaya satılması için sebep yoktur. Keşki, memleketimizde de bol miktarda mangal kömürü istihsal edilse ve Bulgar kömürüne ihtiyaç hâsıl olmasa. Fakat bu her şeyden evvel teknik bir iştir.

ZAYİ — Baker marka 1864 numaralı bisiklet kaybolmuştur. Mezkûr bisikletin plâkalarının hükmü yoktur. İlân olunur.
Beyoğlu mis sokak 42 numara
Andon Börekyan (16881)

Bugün

Montrönün 7 nci yıl dönümüdür

Bugün, Boğazlar üzerinde Türk hâkimiyetini yeniden tesis eden Montrö mukavelesinin imzasının 7 nci yıldönümüdür.

Lozan muahedenamesile gayri askeri mıntaka haline sokulan boğazların Montröde bilâkayd ve şart tekrar Türk hükümranlığına girişi kabul edilmiş ve hazırlanan muahede 936 senesinin 21 Temmuz günü imzalanmıştı.

Türk diplomasisinin bu önemli zaferini hazırlıyan uzağı görüşteki isabet, ikinci dünya harbinde bugünkü vaziyeti bize temin eden mühim âmillerden olmuştur.

Maltaya taarruzlar

Londra, 21 (A.A.) — Malta adasına dün de kuvvetli bir Alman teşkili taarruz etmiştir. Bir Alman uçağı tahrip edilmiştir.

Arjantinde

Demir ve çelik istihlâki tahdit ediliyor

Buenos - Aires, 21 (A. A.) — Nazırlar meclisi Castillonun reisliğinde toplanarak zarurî yiyecek maddeleri, mahrukat ve ticaret gemileri mübayaası meselelerini görüşmüştür. Hükûmet demir ve çelik istihlâkini tahdid etmeğe karar vermiştir. Çünkü Birleşik Amerika tarafından Arjantine ayrılan demir ve çelik miktarı kâfi gelmemektedir. Benzin, kauçuk ve kömür şimdiden ciddî tahditlere tâbi tutulmuştur.

Amerikada

Denizaltı mürettebatının maaşlarına zam yapılıyor

Vaşington, 21 (A. A.) — Mümessiller meclisi bahriye encümeni, denizaltı gemileri mürettebatı subay ve erlere, rütbelere ait maaşların yüzde elli nisbetinde fazla bir miktar verilmesi hakkındaki tekliği kabul etmiştir. Halen denizaltı gemilerinde hizmet eden subaylar normal maaşlarından başka yüzde yirmi beş ve erlerde ayda beş ve otuz dolar arasında değişen miktarda munzam ücret almaktadırlar.

Sevze ve meyve fiatları

(Baştarafı 1 ncide)

bite çalışmaktadır. Bu sabah, memurlar öğleye kadar çalışarak günün fiyatlarını tesbit etmişlerdir.

Seyyar esnaf ve perakendeci manavlar, maliyet fiyatlarına kendilerin etahsis edilen yüzde kâr hadlerini ilâve ederek satış yapacaklardır. Her manav ve seyyar esnaf, istiyen müşteriye toptancılardan aldıkları faturaları göstermeğe mecburdur. Beyoğlu semti için yerine göre perakendeci ve seyyar esnafa yüzd 40 v 50, diğer semtlerdeki esnafa da kendi muhitlerine göre muayyen kâr hadleri verilmiştir. Dükkân sahipleri, dükkânlarının görülecek yerine bu kâr hadlerini asmağa mecburdurlar. Aksi şekilde hareket edenlrin zabıtaya ihbar edilmesi rica edilmektedir.

Hâl müdürlüğünün bugün tesbit ettiği sebze ve meyva toptan fiatları şunlardır:

Bamya 40, 41, 50. Ayşekadın 25, 30, 35. Yeşil fasulya 24, 25, 26. Çalı fasulya 20, 25, 30. Kır domatesi 16, 20, 22. Sırık domatesi 23, 35, 37. Sakız kabağı 7, 10, 12. Dolmalık biber 21, 25, 30. Sivri biber 12, 16, 20. Patlıcan 20, 26, 33 (kilo). Patlıcan 8 kuruştan 10 kuruşa kadar (adet). Orta patlıcan 5, 7 (adet). Ufak patlıcan 2,5, 4 (adet) kuruş. Salatalık 1, 2,5, 4. Karpuz (İzmir dallama) 60, 70. Karpuz (İzmir baş) 35, 50. Karpuz (Orta) 20, 30. Karpuz (ufak) 5, 16. Kavun (Topatan baş) 35, 60. Kavun orta 22, 30, ufak 10, 20. Kırkağaç kavunu (baş) 65 kuruş.

Cami merdivenlerinde uyurken,.

Tahtakalede, Kızılhanda oturan Ali adında birisi, dünkü öğle sıcağında Nuruosmaniye camiinin yüksek merdivenlerinde uykuya dalmış, fakat uykusunda yan tarafa dönünce yere düşmüştür.

Ali başından ağır surette yaralanmış, baygın bir halde Cerrahpaşa hastanesine kaldırılmıştır.

Şark cephesinde

(Baş tarafı 1 ncide)

beraber bu kesimde Almanlar yarma hareketlerinin ilk safhasına nazaran daha çetin muharebelere katlanmak zaruretindedirler. Ve çok malzeme kaybetmektedirler.

Londra, 21 (A.A.) — Moskovadaki hususî muhabirimiz bildiriyor:

Voroşilovgrad ve Taganrogdan çekilmekte olan Rus kuvvetleri düşmana ağır kayıplar verdirmektedirler. Bu ricat hareketleri muntazam surette yapılmaktadır. Cenupta vaziyet ciddî ise de şimalde ümitvardır.

Şimdi cephenin en iyi noktası Voronejdir.

Don nehrinde Almanların kurdukları köprüleri şimdi Ruslar kullanmaktadır.

Almanlar hâlâ Voronej şehrinin ellerinde bulunduğunu iddia etmek tedirler. Berlin radyosu, Don nehri muharebesine kısmen bitmiş olarak bakılabileceğini söylemiştir.

RUSLAR BİR KÖYÜ ALDILAR

Vaşington, 21 (A.A.) — Voronej kesiminde Ruslar bir köyü geri almışlar ve Almanlara 1500 kayıp verdirmişlerdir. 2 Alman alayı imha edilmiştir.

Voronej şehrini hücumla zaptetmek artık Almanlar için mümkün olmıyan bir şeydir.

Vişi, 21 (A.A.) — Mareşal Von Bock çekilmekte olan Rus kuvvetlerinin ricat hatlarını kesmeğe çalışmaktadır.

Rusların, Rostof şehrini müdafaa edip etmiyecekleri meçhul gibi görünmektedir.

RUSLAR ROSTOFA DOĞRU ÇEKİLİYOR

Vişi, 21 (A.A.) — Cenup Ukraynada Almanlar ilerlemektedirler. Rus kuvvetleri Rostof şehrine doğru çekilmektedirler.

Alman tebliği, bu ilerleyiş esnasında yüksek bir yaylanın ele geçirildiğini bildirmektedir.

Voronej kesiminde Rusların yaptıkları taarruzlar ağır zayiatla geri atılmıştır.

KOMEN TAYYARELERİ NE KADAR TAYYARE DÜŞÜRDÜ?

Berlin, 21 (A.A.) — Alman radyosunun bildirdiğine göre, Romen tayyareleri 31 ilkkânun 1941 tarihine kadar hava muharebelerinde 559 Sovyet tayyaresi düşürmüşlerdir. 139 Sovyet tayyaresi yerde tahrip edilmiştir. Romen tayyarecileri 3 bin ton ağırlığında 100 bin bomba atmışlardır.

Posta müvezzileri

Pek haklı olarak ağır işçi kartı istiyorlar

Evvelki gün matbaamıza, posta müvezzilerinden mürekkep bir grup gelerek şu haklı şikâyette bulundular:

— Bizer, her gün, sabahın erken saatinden, akşam geç vakitlere kadar mahalle mahalle, sokak sokak dolaşarak tevzıatımızı yaparız. Bu işin nekadar yorucu olduğunu fazla anlatmağa lüzum yok. Eh, bu kadar çok yol yürüyerek, çok enerji sarfeden bizlerin pek tabii fazla kalori almağa ihtiyacımız vardır. Halbuki maaşımız bunu karşılıyacak kadar çok değildir. Onun için bizlere hiç değilse ağır işçi karnesi verilmesini istiyoruz. Alâkadar makamların bizleri unutmuş olduklarına kaniiz. Yoksa bize ağır işçi karnesi vereceklerine eminiz. Bu dileğimizi alâkadarlara ulaştırmanızı rica ederiz.

Merdivenden düştü

Beylerbeyinde 26 numarada oturan Havva adında bir kadın, dün evinin merdivenlerinden aşağıya düşmüş, ağır surette yaralanarak baygın bir halde Haydarpaşa hastanesine kaldırılmıştır.

Milli Oyunlar Festivali
14-22 Ağustos
Biletler Milli Piyango gişeleriyle Festival yapılacak gazinolarda satılmaktadır.
Her türlü izahat: 23340

* Belediye teftiş heyeti dün şehrin muhtelif semtlerindeki gazino ve bahçelerle lokantaları teftiş etmiştir. Bu arada Tepebaşındaki Anadolu lokantasının ihtikâr yaptığı görülerek milli korunma mahkemesine verilmiştir.

İnönü seyahate çıktı

(Baş tarafı 1 ncide)

zat Tandoğan ve yaverleri görüyoruz.

Milli Şefin otomobili, Cebeci asfaltından sağa saparak Mamak ve Kayaş istikametlerinde ilerliyor.

Nihayet uzaktan Hasanoğlan köy enstitüsünü görüyoruz.

Milli Şef, Enstitü binalarına doğru yürürlerken yanlarında enstitü direktörü Mustafa Lûtfi Enginden enstitü hakkında malûmat alıyorlar. Gerek öğretmen Sıtkı Sanoğlunun, gerekse diğer öğretmenlerin verdiği izahat hakikaten göğüs kabartıcıdır. Bu imanlı vatan çocuklarının söyledikleri her cümle, bizi şaşırtacak kadar büyük ve bir yurdu kurarken nelere katlanmak icap ettiğini anlatacak kadar beliğdir. „

Bu enstitünün temeli, geçen sene 10 temmuzda atılmıştır. Enstitü, bugün, tam 25 binaya maliktir. Bu binaları diğer 14 enstitüden gelen talebe ve eğitmen namzetleri, yani, yalnız köy çocukları yapmıştır.

— Burasını diyorlar, geçen sene görmeliydiniz. Her taraf çadır dolu idi. Biz, bu çadırların altında yalnız istirahat için oturur, gece gündüz, enstitü binalarını yapmıya çalışırdık. Öğreniyoruz ki, bu durumda çalışma, birincikânuna kadar devam etmiştir. İnşaatı bitirmek için damları tutan kalın buz tabakaları tuzla eritilmiş, öğretmenler ve köy çocukları, sıfırın altında 32 derece soğukta çalışarak bu binaları ikmal etmişlerdir.

Biz bu malûmatı toplarken enstitü binalarının önüne gelmiş bulunuyoruz. Milli Şef, bir binadan içeri giriyor.

— Burası nedir?

— Marangozluk atölyesi.

Çocuklar, kendileri giymek için karyoka denilen üstü bez altı tahta pabuçları yapıyorlar.

Şef, bu tahta pabuçlardan bir tanesini eline alarak tetkik ediyor ve:

— Bunlar sağlam oluyor mu? diye soruyor.

Bir köylü çocuğu:

— Tam dört ay dayanıyor, yani bir yazı rahatça geçiriyoruz, diyor.

İnönü:

— Peki bu, rahat bir pabuç mu? İnsan içabında bununla koşabilir mi? diyor.

Pratik köy çocuğu, lâftan fazla işe kıymet veriyor. Ayaklarına tahta pabuçları geçirince atölyeden dışarı fırlıyor ve bir sportmen kadar maharet ve kolaylıkla koşuyor.

Bundan çok memnun olan İnönü başvekile :

— Görüyor musunuz, diyor. Çocuk ne güzel hareket etti. Sonra, bu pabuçlar ne kadar ekonomik.

Şef, atölyeden çıkarak enstitünün ambarına giriyor ve erzakı gözden geçiriyor. Bir ekmeği muayene eden İnönü.

— Bu çok hamur, diyor, bunu siz mi yapıyorsunuz?

Enstitü müdürü:

— Hayır efendim, diyor. Dışardan alıyoruz.

Ekmeği başvekile de gösteren refikicümhur enstitü müdürüne:

— Bu ekmek, Ankaradaki ekmeğe benzemiyor, diyor. Tertibatınızı alarak ekmeğinizi de kendiniz yapınız. Talebeye ne kadar ekmek, yemek veriyorsunuz, doyuyorlar mı?

— Talebenin 600 gram ekmek istihkakı vardır. Kendilerine karınlarını doyuracak kadar yemek verilmektedir.

Demirhaneye giriyoruz. Esmer yüzlü ve çok sıhhatli köylü çocukları örslerinin başındadırlar. Şef, onlara neler yaptıklarını soruyor. Alınan cevap köy çocuklarının demircilikte de hakikaten muvaffak olduklarını ortaya koyuyor. Sobâ boruları, gümüler, ibrikler, ziraat âletleri, bu on beş yaşını geçmiyen çocukların hergün yaptıkları işlerdendir.

Yatakhaneler tertemiz. Milli Şef bunları sayın refikalarına göstererek:

— Muayene ediniz. Temiz mi? ricasında bulunuyorlar.

Sayın bayan Mevhibe, yatakları inceden inceye gözden geçirerek ve büyük bir memnuniyet içerisinde bunları çok temiz bulduklarını söylüyorlar.

Enstitü yemekhanesi, büyük bir intizam içinde. Öğretmenler:

— Bilhassa çocuklar, bu binaya çok büyük emek sarfetmişlerdir, diyorlar.

Elektrik santralının bulunduğu binaya geçiyoruz.

Santralı idare eden köy çocukları bir elektrikçi kadar işlerinin ehlidirler ve Şefin sorduğu her suale yerinde ve mükemmel cevaplar vermişlerdir.

Burada bir müddet istirahat eden İnönü, Hakkı Tunguçla Enstitünün umumi çalışmaları üzerinde konuşuyorlar ve köyü, köy enstitüsü mezunlarının kaldıracağı kanaatini izhar buyuruyorlar. Şef, şu direktifi veriyor:

— Bu enstitüler, yurdun her tarafında çoğaltılmalıdır.

Yarım saat sonra dışarı çıkıyoruz. İnönü, tarlada çalışan çocukları da görmek istemiştir.

Tekrar otomobillere biniliyor. On dakika sonra Enstitünün tarlalarındayız. Köy çocukları işlerinin başındadır. Hasadı yapılmış ekinler, tarlaların ortalarında öbeklendirilmişler.

İnönü soruyor:

— Mahsul nasıl?

— Geçen senekinden daha az.

Başvekil, tarlanın bir köşesine yığılmış olan demetin içinden bir başağı alarak ovalıyor. Etrafını sarmış olan köylülerden soruyor:

— Nasıl bu sene ekim?

— Bizim aarzinin ekini ortanın aşağısındadır.

Köylülerin söylediklerine göre buradaki toprak kısırdır. Her sene ekilemez. Bir sene ekilir, bir sene nadas yapılır.

Bir köylü:

— Bu sene, dedi, ekinler soğuk aldı. Bizim civarımızdaki bir iki köyün de mahsulü iyi değil.

Tarladan ayrılan Şef, Başvekil, ailesi ve maiyetlerile birlikte Hasanoğlan köyüne doğru ilerlemiye başladılar.

Bütün köylüler, köy odasının önündeki meydanlığı doldurmuşlar. Bilhassa başı örtülü kadınlar, İnönünün etrafını sevgiyle sardılar. Onun sırtını okşıya okşıya konuşmıya başladılar. Yolun kenarına dikilmiş yaşlı nineler sevinç içerisinde:

— Yavrum, seni dünya gözüyle görecek miydik; gönlümüzü şen ettin. diyorlar.

Tekrar enstitüye gelindiği zaman Şef, köylü kızların çalıştığı dikiş atölyesine giriyorlar.

Köylü kızları erkek kardeşlerinin dahili elbiselerini, kendi kilotlarını, revirin pijamalarını dikiyorlar.

Bayan İnönü çocukların işlerile yakından alâkadar oluyor ve köy çocuklarının dikiş işlerine ellerini bu kadar yatkın gördüklerinden dolayı memnuniyetlerini bildiriyorlar.

İnönü bundan sonra ikinci sınıfın müzik dersine giriyor. Talebenin mandolinle çaldığı şarkı ve köy türkülerini dinliyorlar.

İnönü diğer bir sınıfta kültür dersini takip ediyor ve okuma kitabından bizzat seçtikleri muhtelif şiir ve nesirleri çocuklara okutarak dinliyorlar.

Enstitü idare odasında İnönü köy tetkiklerini inceliyerek memnuniyetlerini bildiriyorlar.

Bu arada enstitü direktörü, bayan İnönüne, enstitünün bütün faaliyetini günü gününe tesbit eden bir albüm hediye ediyor.

Dışarı çıkıldığı zaman bayan İnönü, 37 yi bulan enstitünün kız talebesini etrafına toplayarak onlara, şu nasihati veriyor:

— Kölünüze gittiğiniz zaman iyi bir anne olun. Bütün köy muhitine, bilhassa temizlik ve sıhhat bakımından örnek olmıya çalışın. Çocuk bakımında, dikiş ve dokunmacılıkta onlara yol gösterin, yardım edin. Tarla ve bahçe işlerinde burada gördüklerinizi, ortada onlara da gösterin.

Bayan İnönünün bu sözlerinden sonra Milli Şef, bütün talebeye ve öğretmenlere hitap ediyor:

— Buradaki çalışmanızdan çok memnun oldum. Köy enstitüleri, köy davasında en mühim bir hamledir. Köylerde yapılacak işler çok büyüktür. Köy enstitüsü hocaları ve mezunları memlekete en üstün bir hizmeti ifa etmektedirler. Hepinize muvaffakiyet dilerim.

Bu sözlerden sonra Cümhurreisi, Başvekil, refikaları ve maiyetlerile birlikte otomobillerine biniyorlar ve köy çocuklarının "yaşa, varol,, sesleri arasında enstitüden ayrılıyorlar.„

Münakalât vekili amiral Fahri Engin, bu sabah mıntaka liman reisliğine gelmiş ve muhtelif işler üzerinde çalışmıştır.

Ankara caddesinde bu sabahki kaza

Bu sabah saat 11 de, Ankara caddesinde vilâyet kapısının alt tarafındaki dönemeçte feci bir kaza olmuş, bir genç başından tehlikeli surette yaralanmıştır.

Kaza kurbanı, Alâettin Kıral kilişe hanesinde çalışan 25 yaşında Hüsnüdür. Hüsnü bu sabah bisikleti ile ve süratle kilişehaneye gelirken, 237 numaralı otomobille 4125 numaralı kamyonun arasından geçmek istemiştir. Fakat buna muvaffak olamamış ve otomobilin üstüne bindirerek başı şiddetle sol sama çarpmıştır. Kaza sonunda Hüsnünün başı tehlikeli surette yarılmış, delikanlı baygın bir halde Cerrahpaşa hastanesine kaldırılmıştır.

Vaka etrafında tahkikat yapılmaktadır.

Mısralardan İlhamlar

Ayıb oluyor!...

İSTİKLÂL arkadaşımızda şöyle bir başlık gözüme çarptı: "Sebepsiz kadını bıçaklamış!"

Birçok kadın isimleri bilir, işidiriz. Bazıları bize garip ve acaip gelir, gayri me'nus buluruz. Bu çeşit adlar. Anadoluda pek çok kullanılır. Zülbiye gibi. Fakat, ne İstanbulda, ne de Anadoluda "sebepsiz" isimli ne kadına, ve ne de erkeğe rastladım, ne de işittim.

Tuhafıma gitti. "Bakalım, sebepsiz kadını kim yaralamış?" dedim. Ve yazıyı okumağa başladım. Ve anladım ki, vurulan "sebepsiz kadın" değil, vücudunu kiraya vererek hayatını kazanan zavallı bir günahkâr, adı da "Hikmet"...

Bir yazıya başlık atarken, biraz dikkatli olmak lâzımdır. Ve sekreterin en büyük vazifesi, evvelâ lisana ve sonra okuyucularına hizmet etmektir, saygı göstermektir.

Soruyorum, "sebepsiz kadını bıçaklamış!" ne demektir? Bundan sebepsiz adında bir kadının bıçaklandığı mânası çıkmıyor mu?

Bu ne biçim türkçe, bu ne çeşit başlık? Bu çeşit bir gramer hatasını, ilk mektep talebesi yapmaz!

Sonra, havadisin yazılış tarzı da bir fâcia, bir felâket. Bunu siz de okuyunuz:

"Adana (Hususî) — Paşa Nebi mahallesinden Mustafa oğlu Mehmet bilâ sebep genel kadınlardan Selim kızı Hikmeti dört yerinden bıçaklamıştır. Yaralı memleket hastanesine yatırılmıştır."

Adanadan hususî (!) olarak gönderilen bu çok mühim (!) haber, bize bir kadının bıçakla yaralandığını bildiriyor. Bunda, bir fevkalâdelik yok. Fakat, kazın ayağı öyle değil!

"Bilâ sebep genel kadınlar" sözü elbette sizin de dikkat nazarınızı çekmiştir. "Bilâ sebep genel kadın" ne demektir? Bu nasıl türkçe böyle?

Haydi başlık atmakta kayıtsızlık yapıyoruz, hiç olmazsa, makas cenaplarının hususî istihbaratından istifade ederken, yazıları "retuş" etmeyi unutmamalı.yız. Böyle mânasız, sakat, gramer kaidelerine aykırı başlık atmak rekorunu (Son Telgraf) kırmıştı. Görüyorum ki "İstiklâl" ondan imrenmiş, yarışa çıkmış. Fakat, bu iki arkadaş da unutmamalıdırlar ki, bu hareketlerile güzel türkçeyi katlediyorlar. Güzel türkçeye hürmet ediniz, ayıp oluyor arkadaşlar!..

İnsafın o yerde namı yok mu?..

LÂEDRİ

ALO ALO ALO

Muvaffakiyetin sırrı

Bir Japon generali:

— Bütün muvaffakıyetlerimizin sırrı, sükûtumuzdur.

Diyor.

Bu sözün doğruluğunu, seneler denberi, büyük bir harp hazırlığı gören Japonyanın, neler yaptığını bilenlerin yahut tahmin edenlerin pek ender oluşu isbat eder.

Amiral Takahasinin, gazetelere vukubulan ifşaatına göre, Pearl Harbur ile Koray denizine yapılan baskında hârikalar gösteren Japon torpil tayyarelerinin inşaları daha yedi sene evvel, düşünülmüş görülüyor. Çin - Japon harbi başladıktan sonra Japonya, tayyareciliğe ehemmiyet vermiş ve Amerika ile harbe girdikten sonra da, pek gizli olarak yaptıkları torpil tayyarelerini kullanmıya başlamıştır.

Japon ordusunda ayakkabı meselesi

Her Japon tebaası, yirmi yaşına girdiği zaman, pek dikkatli bir sıhhî muayeneden geçirilir. Bu muayenenin hükmü katidir: Delikanlı, ya asker olabilir, yahut olamaz. Bu hüküm itiraz kabul etmez ve hiç bir suretle değiştirilemez. Yani hatır, gönül, iltimas imkânsızdır. Zaten Japonlar, askerlikten kaçmayı hatırlarına getirmezler. Bilâkis, asker olamayışlarına üzülürler; çünkü Japonun en büyük şeref bildiği şey, askeri hizmetidir.

Şimdi Japonya harbe girince, fazla askeri silâh altına alınca, ortaya bir mesele çıktı. Bu yeni kuvvetlerin çoğu, Avrupakârî ayakkabı giymemiş bulunuyordu. Hattâ, bir kısmı da, yalınayak gezmiye alışıktı.

Bundan dolayı, ordu levazım dairesi, bu mahzuru bertaraf etmek için, yeni bir ayakkabı şekli meydana getirdi. Bu kunduraların baş parmağa mahsus yeri ayrı, diğer dört ayak parmağının yeri ayrı bulunuyor. Kundura giymiye yeni alışan Japonlar, bu kunduraları, eldiven gibi ayaklarına geçirmekte bulunuyorlar.

Tojo nasihet dinlemiş

Japon Başvekili general Tojo, halkça çok sevilen bir adamdır. O, daima halk arasında yaşamış, onlarla kaynaşmıştır. Kalabalık mağazalara girip gezinmek, çarşıda, pazarda dolaşmak, en küçük dükkânlarda alış veriş etmek, bilhassa sokakta, şununla bununla görüşmek, en sevdiği şeylerdir.

Hideki Tojo, ilk mektebe giderken, bir gün, birkaç çocuğun taarruzuna uğramış, dayak yemiş. Bunu annesine anlatmış ve intikam alacağını söylemiş. Annesi de:

— Kavgada, bir kişinin birkaç kişiyi dövebilmesi imkânsızdır.

Onlardan intikam mı almak istiyorsun? O halde, çok çalış! İnsanlık ve irfanının fazlalığile, bin rakibini yere serebilir, demiş.

Tojo diyor ki:

— Annemin bu cevabı, beni meslek sahibi etti. Harbiyedeki ve erkânıharp mektebindeki muvaffakıyetlerimi, annemin nasihatine medyunum.

Haber'in bulmacası

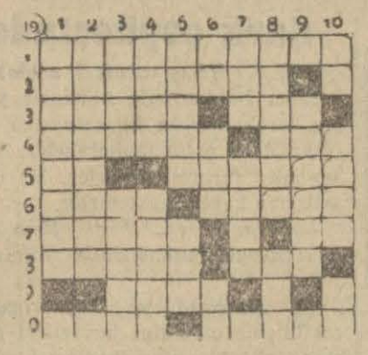

Soldan Sağa:

1 — Bir cins hayvanın birçoğunun bir araya gelmesi, 2 — Mürekkep bir emir, 3 — Bir oyun, eski Osmanlıların başlarına giydikleri, 4 — Türk eserlerinin meydana çıkardığı bir harabe, eşya, 5 — Kaba adamların kullandıkları tabirlerden, yeraltından çıkarılmış maddelerden yapılmış, 6 — Kumanda, el değmemiş, 7 — Alıştıkan sonra gelir, hayret edatı, 8 — Arapça (bir şeyin yerine başka bir şeyi koymak), şart edatı, 9 — Vücudun dış kısmı, 10 — Ölüm zamanı, güveyin zevcesi

Yukardan aşağı:

1 — Matbaada basılmış şeylerin satıldığı yer, 2 — Bir yeri karıştırdıktan sonra bir şey aramak, 3 — Bir cins porselen, insanı sevkeden kuvvet, 4 — Alaturka komik, göze sürülür, 5 — Ege denizinde bir ada, fenalık, 6 — Bir emir, Allah, yün örme levazımatından, 7 — Fasta bir yer, insanların fevkinde bir adam, 8 — Çoğalmak, su akıntısı, 9 — Saatin 3600 da bir parçası, 10 — Merkez, bir cins para, şan ve şeref.

18 No. lı bulmacamızın halli:

1 — Arabistan, 2 — Cilâlı, Som 3 — Isıtarak, A, 4 — Bakan, Ki, 5 — Al, K, Vizon, 6 — Dev, C, Mil, 7 — Etili, Fiş, 8 — M, Revani, A, 9 — Savaş, Red, 10 — Kinin, Dimi.

Radyo

12.30 Program ve Memleket Saat Ayarı. 12.33 Saz Eserleri. 12.45 Ajans Haberleri. 13.00 , 13.30 Muhtelif Mekâmlardan Şarkılar. 18.00 Program ve Memleket Saat Ayarı. 18.03 Radyo Salon Oskestrası. 18.45 Türküler. 19.00 Konuşma. 19.15 Fasıl Heyeti Programı. 20.15 Radyo gazetesi. 20. 45 Gotama Popof ve Arkadaşları: Çigan Romans'ları. 21.00 Ziraat Takvimi. 21.10 Piano Soloları. 21.30 Konuşma. 21.45 Klâsik Türk Müziği Programı. 22.30 Memleket Saat Ayarı. Ajans Haberleri ve Borsalar. 22. 45 , 22.50 Yarınki Program ve Kapanış.

Usküdar Halkevinin Lozan Günü Programı

Üsküdar Halkevinden:

24 Temmuz cuma günü Lozan Sulhunun yıldönümü münasebetile Evimiz aşağıdaki esaslar dahilinde yıl dönümünü kutlulayacaktır.

1 — Sabat saat 19.30 da Salacak halk pilâjında yüzme yarışları yapılacak ve kazananlara kol saati ve madalyalar verilecektir.

2— Saat 18 de Suphi Nuri ileri Lozan muahedesi üzerinde konferans verecektir. Bu toplantıya herkes gelebilir.

RAŞİD RIZA

TİYATROSU Halide Pişkin beraber

"Bobsitil,,

Vodvil — 3 — Perde

Yazan: Mahmut Yesari

Günün meseleleri

Kauçuk meselesi

Perl Harbur baskınından üç gün sonra Birleşik Amerika Devletleri 45 hükûmet dahilinde yeni otomobil lâstiklerinin satılışını yasak etti. Ve sivillere tahsis edilen kauçuk mikdarını yüzde 80 e indirdi. Amerika kauçuk sanayii ile uğraşanlar ve kauçuk fabrikatörleri halli kolay olmayan bir mesele ile karşılaşmışlardır.

Bir çok fabrikalarm işçileri bir gün içersinde işsiz kaldı. Meraklı sporcular ihtiyat golf ve enis topları satın almak için mağazalara hücum ettiler. Meraklı anneler, çocuklarına yaz için lâstik ayakkabı ve kış için lâstik almak üzere dükkânlara döküldü. Otomobil sahibleri, arabalarının ne kadar dayanacaktır diye? düşünmeye başladılar. Ve bu suretle harb lâstiğin ne kadar kıymetli bir mata olduğunu Amerikalılara öğretti.

Sulh zamanında bile kauçuk Amerikanın en mühim ithilât eşyasından birisini teşkil ediyordu. 1935 den 1940 a kadar devam eden 5 senede Amerika yılda 151 milyon dolar kıymetinde kauçuk stoku yapıyor, bu işte 150.000 amele çalıştırılıyor ve kauçuktan 30 bin çeşid eşya yapıyordu. Bu eşya arasında mini mini emziklerden tutunuz da uzun tünel kayışlarına varıncaya kadar çeşid çeşid nesneler vardı. Sulh zamanında bu kadar mühim olan kauçuk sanayii harb halinde büsbütün hayati bir mahiyet almıştı. Yeni silâhlar kauçuk üzerine dayanıyordu.

Tankın esası kauçuktur. Tekerlekler lâstik olduğu gibi zırhların altı da lâstik tabakalarla kaplıdır. Tayyarelerin hareket tekerlekleri lâstiktir. Kurşundan müteessir olmayan ihtiyat benzin depoları da lâstiktir. Tayyareciler lâsik elbise giyerler. Paraşütçü ayakkabılarının kalın tabanları lâstikdendir ve bu sayede düşmeye tahammül edebilirler.

Bir harb gemisinde pervaneleri saran lâstik kılıflar ve uçak savar bataryaların lâstik mesnetleri de dahil olmak üzere 80 ton kauçuk vardır.

İstihkâm kıtalarının kurdukları muvakkat köprülerin yüzen kazıkları lâstikdendir. Kauçuktan her gün milyonlarca maske yapılmaktadır. Modern ordular kauçuk sarılı tellerden başkasını kablolarda kullanmazlar. Askerler kauçuk tabanlar üzerinde yürürler. Ve sonra ordu vasıtaları milyonlarca lâstik tekerleğe muhtaçtır.

Japonyaya harb ilân edildiği gün Amerikanın depolarında 510 bin ton ham kauçuk vardı. Bundan başka 140000ton kauçuk ta Amerikaya doğru yolda bulunuyordu. İlk harb haberinde kauçuk yüklü gemiler en yakın dost memleket limanlarına sığındılar ve ve Amerikan filosu tarafından himaye gemileri gelip kafileler teşkil edilinceye kadar bulundukları yerlerde kaldılar.

Amerika sulh zamanında yılda 600.000 ton kauçuk kullanırdı. 941 yılının ilk üç ayı içersinde Amerika ordusunun talebleri300000 ton kauçuk kullanılmasını icab ettirdi. Bu yılın yazında Amerika hükûmeti yeniden fazla kauçuk sarfına sebeb olan siparişler verdi. Ödünç verme ve kiralama kanununa göre muttefik memleketlere yapılacak yardımlar için de sarfedilen kauçuklar bu yekûna ilâve edilirse Amerikanın ne kadar fazla kauçuk kullanmak ihtiyacında olduğu kolayca anlaşılabilir.

Amerikaya ithal edilen kauçuğun yüzde 97si uzak şarktan gelir. Halbuki bugün uzak şark harb ateşi içersindedir. Malezyada İngiliz orduları geri çekilirken düşmanın işine yaramasın diye yüzlerce kilometre murabbaı sahadaki kauçuk ormanlarını yakmışlardır. Bu mıntakadan Amerikalılar kauçuklarının yüzde 56 sını alıyorlardı. Felemenk Hindistanı yüzde 29 veriyor ve Fransız Hindiçinisi yüzde 5 le bu yekûna iştirak ediyordu.

Şarktan gelen kauçuk Süveyş kanalından geçerek yahut Ümid burnunu dolaşarak Amerikanın Atlantik kıyılarına yanaşıyordu. Fakat, Atlantik harbi bu yolun kullanılmasına mani oldu. 1941in ilk aylarında Amerikaya gelen kauçuğun yüzde doksanı Pasifik yolunu takib etti. Fakat, simendifer nakliyatı müşkil ve pahalı olduğundan bu yol da bırakıldı. Pasifikten gelen kauçuklar Panama kanalından geçerek Atlantiğe gelmeye başladılar. Fakat, Japonya harbinden sonra bu yol kullanılamaz oldu.

Geçen sene Amerika hükûmeti büyük Amerikan firmaları ile birleşerek kauçuk ziraatı için yeni ve cesim tedbirler aldı. 15 senelik bir kauçuk planı hazırladı. İlk iş olarak 15 milyon kauçuk fidanı dikildi, fakat bu fidanların mahsul vermesi için 7 sene lâzımdı. O halde bu fidanlar bugünkü harb üzerinde müessir olamayacaktı. Cenubi Amerika senede ancak 16000 ton kauçuk yetiştirmekde ve bunun mühim bir kısmını kendi ihtiyacı için kullanmaktadır.

Bugünlerde çok bahsedilen suni kauçuk bu meselenin en iyi hal tarzı olsa gerektir. Fakat, kauçuk mütehassısları bu işde pek de iyimser değildirler. Bu adamların iddialarına bakılırsa bugüne kadar tabii kauçuğun bütün vasıflarını haiz olacak şekilde sun'i kauçuk yapmak mümkün olamamıştır.

Suni kauçuk ilk defa olarak 1914 harbi sırasında hariçten bir damla bile kauçuk alamayan Almanyada yapılmıştır. Bu madde tâbii kauçuktan çok aşağı olmasına rağmen Almanyanın harb makinesini kısmen besliyebiliyordu. Bu tarihten sonra Almanlar (Buna) isimli daha iyi bir kauçuk imal ettiler, bu kauçuk elektrik cereyanından kömür ve kireci geçirerek elde edilmektedir. (Buna) bugün Almanların her işini gören kauçuktur.

Bugün suni kauçuk yapan memleketlerin başında Sovyet Rusya gelmektedir. 1933 denberi Sovyetler pek çok kauçuk yapmışlardır. İlk zamanlarda Rusyada kauçuk patatesten çıkarılan alkolle yapılıyordu. Bugün Sovyet âlimleri asetilen ve petrolu kauçuk yapmak için ilk madde olarak kullanmaktadırlar.

Son iki senede Amerikada suni kauçuk yapılışı artmıştır. 1943 yılında 73.000 ton suni kauçuk yapılacağı umuluyor. Diğer tarafda mütehassıslar Amerika toprakları kauçuk ekilebilecek yerler aramakla meşguldürler.

Fakat, Amerika kauçuk ihtiyacını bilhassa kullanılmış, eski kauçuklardan temin edecektir. Amerikada bulunan eski kauçuk nihayetsiz denecek kadar çoktur. Bu eski kauçuklar toplanacak olursa senede 300.000 ton kauçuk yapılabileceği ve bu işin senelerce devam edeceği umulmaktadır.

KÜÇÜK İLÂNLAR

(Gazetemizin birinci sayfasında başlık yanındaki tarih çerçevesini ekleyerek gönderecek okuyucularımızın ticari mahiyeti haiz olmıyan küçük ilânları parasız neşrolunur.)

Evlenme teklifleri:

* Yaş 18, boy 1.60, kilo 56, esmer kara kaşlı, kara gözlü, sabırlı, orta mektepten mezun, asil bir ailenin dürüst, şen ve şuh, zevk ve eğlenceyi seven, ciddi bir kızı, 25.35 yaşlarında, dürüst karakter sahibi, yuvasını seven memur veya asker bir bayla evlenmek istemektedir. (D.18.D) remzine müracaat.

* Yaş 35, boy, 1.65, kilo 70. 60 lira maaşlı, beş odalı bir evi olan, içki kullanmıyan ve kumarla alâkası olmıyan, yalnız iki yaşında bir erkek çocuğu bulunan bir bay; kendisile her cihetçe mütenasip bir bayanla evlenmek istemektedir. Musevi müstesna, gayrimüslimle de evlenebilirim. (Ş. Özoğlu) remzine müracaat.

* Hayatta yapayalnız kalmış, bahtsız bir kadın, namuslu, dürüst çalışkan 50.55 yaşlarında bir bayla evlenmek istemektedir.. (Değer) remzine müracaat.

İş arıyanlar

* Kocam asker olduğu için çalışmak mecburiyetindeyim. Yaşım on dokuz. Türküm. Birçok müesseselerde çalıştım. bonservislerim var. Süratli daktilo biliyorum. Muhasebe, ve muhaberat işlerinde daha fazla bilgim var. Taliplerin (Uthu) remzine müracaatları.

* 17 yaşında orta okulu bitirmiş bir sene muhtelif yerlerde çalışmış, elinde bonservisi olan bir genç, herhangi bir işte çalışmak istemektedir. (H.45) remzine müracaat.

* Lise ve orta okul talebelerine müsait şeraitte kimya, fizik ve riyaziye dersleri verilmektedir. (A.E.) remzine müracaat. 3

* Orta tahsilli ortamektebin 3 üncü sınıfına kadar okumuş, herhangi resmi veya hususi bir müessesede çalışmak istemektedir. İstiyenlerin (Aryün) remzine müracaatları.

* Ortamektebin son sınıfında, 1926 doğumlu bir genç, ailesine bakmak mecburiyetinde olduğundan, her türlü işte çalışmak istemektedir. Taşraya da gidebilir. (F.D) remzine müracaat .

* Ortamektebin son sınıfında okuyan bir genç, tatil münasebetile iş aramaktadır. (S.A.M.I) remzine müracaatları.

* Maliye muhasebesinde çalışmış muhabere ve muhasebe işlerinden anlıyan, seri daktilo yazan ve eski yazı bilen bir iktisat fakültesi talebesi çalışmak istemektedir. (E.Y. 140) remzine müracaat.

Aldırınız:

Aşağıda remizleri yazılı olan okuyucularımızın namlarına gelen mektupları idarehanemizden (pazarları hariç) hergün sabahtan öğleye kadar ve saat 17 den sonra aldırmaları.

(Acele 17) (A.M.) (A.T.A.) (Bahar) (B.L.M.C.) (B.V.) (35 ciddî olalım) (Deniz) (E. Ura) (E.O) (E.L.) (F.N.S.) (Gülseren) (Gar) (H.B. 888) (Hulya) (H. Önsal) (H. 450) (Kaymak) (Lûtfi) (M.T.R.) (M. Nur) (Memduha) (Mehtap) (N.N.) (Nelli) (N. F. 50) (Sami) (S.R. 42) (S.T.) (S.H. 16) (S.R.) (Sevgi) (Ş.C.K) (Ş.F.) (T.H.R.Z) (Tekcan) (T.A.Ş) (Taliim kimdi) (Uthu) (Y.B.) (Yedek denizci)

AŞK OYUNCAK DEĞİLDİR

- 10 - Nakleden: **Muzaffer ESEN**

Ümidi kendine evlât edeceğinden ve az çok seveceğinden eminim. Fakat kızım ile kızı Pervin birbirlerini pek sevmezler. Onun için bu fikirden de vaz geçmek lâzım geldi.

Görüyorsunuz ya, yine dönüp dolaşıp sizde karar kılıyorum.

Çocuğumu sizden başkasına emniyet edemiyeceğim. Ben biraz vahşi ve insanlardan uzak bir hayat geçirdim. Onun için yakından tanıdığım hiçbir arkadaşım yok. Yavrumun evleneceği güne kadar bir ana kucağıyle samimi bir aile ocağına ihtiyacı var. Bunu siz her halde benden daha iyi temin edebilirsiniz.

Geçenlerde annenizin arkadaşlarından olan Naime hanımdan bahsetmiş, genç yaşında dul kalan bu iyi ve sevimli kadının yalnızlıktan çok şikâyet ettiğini söylemiştiniz. İhtimal Ümidi ona bırakırsınız.

Birbirimizi görmek nasip olursa bu meseleyi uzun uzun konuşuruz. Şayet görüşemezsek nasıl münasip görürseniz öyle hareket edersiniz. Vazifeniz nerede olursa olsun kızımla meşgul olacağınızdan ve himayenizi esirgemiyeceğinizden eminim.

Ümidin evlenmesine gelince... Doğrusunu söyliyeyim mi.. ben kızımı alacak yabancıdan korkuyorum. Ya Allah esirgesin ona lâyık bir insan olmazsa, ya kızımı bedbaht ederse... İnsan ölümle karşı karşıya geldiği vakit en söylenmiyecek şeyleri bile söylemek hakkını kendisinde görüyor. Onun için ben de üç gündenberi hasta beynimin eziyet çeken kalbimin tasarladığı bir tasavvuru açıkça size söyliyeceğim. Ben kendimi garip bir hulyaya kaptırdım. Geldiğiniz vakit bekârlık hayatından artık bıktığınızı, evlenmek arzusunda bulunduğunuzu söylemiş, meçhul nişanlınızı daha görmeden sevmeğe başladığınızı ilâve etmiştiniz.

İşte bu bahsettiğim hulya sizin bu sözlerinizden doğdu.

Azizim Sabri, ben Ümidin sizinle evlenmesini istiyorum. Bana öyle geliyor ki Ümidin dünyada sizden başka kimsesi bulunmadığı, şefkatinize ve korumanıza muhtaç odluğu için onu herkesten ziyade siz seveceksiniz. Ümit on altı, siz otuz altı yaşındasınız. Aranızda epeyce fark var. Fakat bu fark bence saadetinize engel olamaz. Seven bir kadın için kendisini kocasının çocuğu yerinde görmek çok tatlı bir şeydir. Sonra siz otuz yaşında ihtiyarlıyan bugünkü nesle benzemiyorsunuz. Bu itibarla sizi Ümidime yaşıt sayabilirim. Daha sonra istikbalde nişanlınıza duyduğunuzu anlattığınız şefkatli ve temiz sevgiye de inanıyorum. Kızımın da sizi çok seveceğinden eminim. Zaten sizi sevmiyen kadın muhakkak taş yüreklidir. Şayet bu sözlerimi bir hastanın hezeyanları, sayıklaması gibi mânâsız bulursanız o vakit yalnız kızım için iyi bir hâmi olarak kalınız.

Ümide bıraktığım parayı ne suretle idare etmek lâzımgeldiğini vasiyetnamemde uzun uzadıya anlattım. Eski dostluğumuzun hatırası olmak üzere kütüphanemde bulunan birkaç kıymetli ve yazma kitabı kabul etmeniz ricasını da vasiyetnameme yazdım. Yazı yazmayı bir türlü beceremediğimi siz de bilirsiniz. Kalbim bir şey söylemek istediğ zaman kelimeler kalemimin ucundan kaçar. Söylemek isterim ki sizin sadık, fedakâr dostluğunuz benim hazin hayatımın yegâne saadet ve kuvveti olmuştur. Bu dünyadan giderken yalnız sizinle Ümit için ağlıyorum. Şimdi artık allahaısmarladık aziz dostum. Daha doğrusu yine görüşürüz. Çünkü ben her şeyin bu dünyada biteceğine bir türlü kendimi inandıramıyorum. Belkise olan aşkımın, ve size karşı duyduğum derin sevginin artık sürüklemekten yorulduğum bu setil vücutla beraber ölüp gitmesi çok feci olur. Elbet yine görüşürüz Sabriciğim.

Kenan Ferit

*

Kenan bu uzun mektubu bitirdikten sonra Ümide yazdığı bir kısa mektupla beraber vasiyetnameyi sarı bir zarfa koydu. Üzerine ölümünden sonra noterim tarafımdan açılacaktır cümlesini yazdı. Sonra uyumak için odasına çekildi.

6

Geceyarısından sonra Ümit kalbinde garip, anlatılmaz bir acı ile uykudan uyandı. Sanki birisi gayet yavaş bir sesle kulağına gizli bir şeyler söylemişti.

Titreyen eliyle elektrik düğmesini çevirdi. Odasında yalnızdı. Eşya eski manzarasını muhafaza ediyordu.

Yatağın yanındaki masanın üstünde duran saat, beşi gösteriyordu.

Genç kız kimseyi çağırmağa cesaret edemedi. Ne söyliyecekti? Hem gördüğü rüya o kadar korkunç da değildi. Fakat vücudu garip bir korku içinde titriyor, yanıbaşında tanıdık bir ses işitmek tesellisine ihtiyacı var.

Dudaklarından: "Ah şimdi babamın yanında bulunsam ve onu kucaklasam!.. kelimeleri döküldü. Ve sebebini bilmeden hıçkıra hıçkıra ağlamağa başladı. Ertesi sabah yatağından kalktığı zaman aksamki korkusile eğlenmeğe çalıştı. Fakat saat on bire doğru mütaleahaneye giderken mektep hademelerinden biri müdürün kendisini görmek istediğini söyleyince iliklerine kadar titredi. Müdür onu ayakta bekliyordu. Yüzü sapsarı kesilmişti. Genç kız kendisine verilecek kara haberi müphem bir surette hissetti, dudaklarından büyük bir dehşetle "babam,, feryadı koptu.

Müdür birçok ihtiyatlar, üzücü, öldürücü imalarla yavaş yavaş bakikati söyledi: "Babanız dün gece hiç ıstırap çekmeden ölmüştür.,,

(Devamı Var)

Deniz

Harp gemilerine karşı bombardıman uçakları

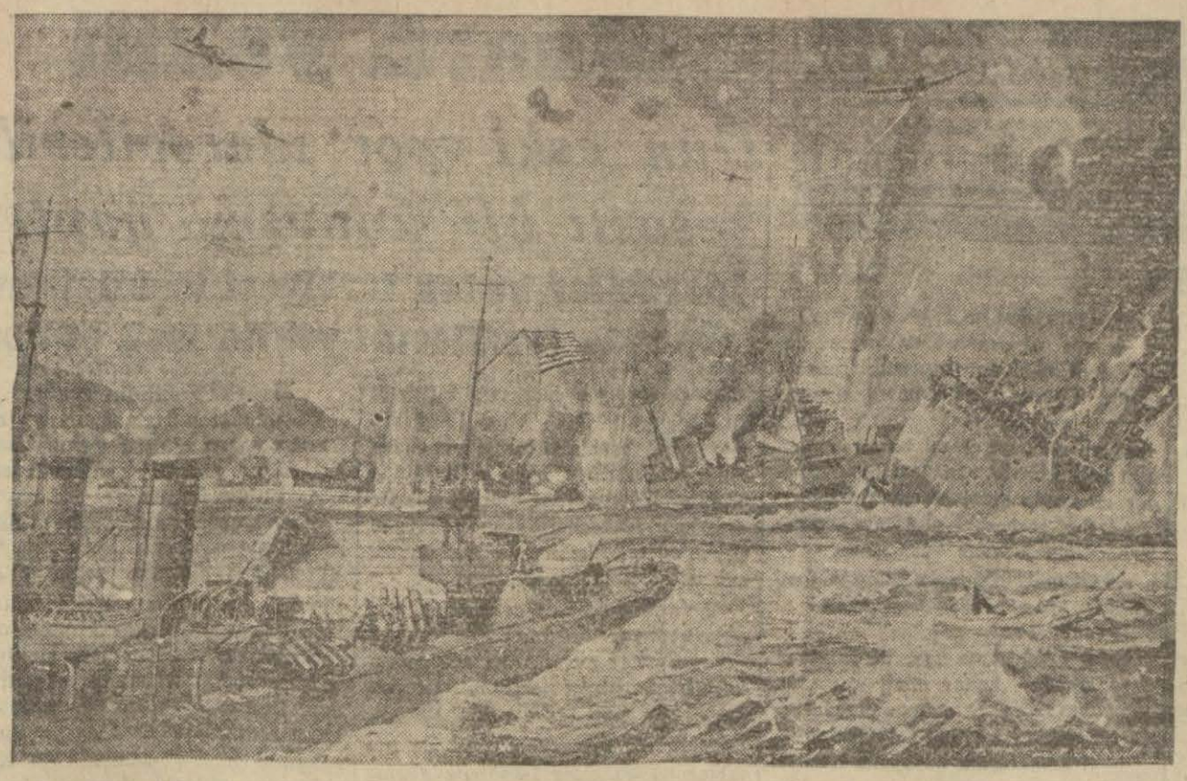

Geçen ikinci teşrin ayı arasında Japonlar, havadan sevk ve idare ettikleri kuvvetli hücumlar sayesinde Amerika ve İngiltere harp filolarından çok kuvvetli bir kaç gemiyi harap etmeğe muvaffak oldular. Bir müddet sonra Amerikalılar da Koray denizi ve Midway deniz savaşlarında uçak hücumlariyle bir kaç Japon gemisini batırdılar. Daha ilk safhasında bu kadar kanlı ve acı zayiata mal olan bir muharebe, tarihte görülmüş değildir. Bu şiddetli harp denizde hâkimiyetin büyük ve kuvvetli harp gemilerine mi, yoksa uçaklara mı ait olduğu meselesini münakaşa ve halletmeğe müsait delliler vermiştir.

Pasifik harbi hâdiseleri, deniz harbinin tekniği üzerinde çok esaslı bir çok değişmeler olmasına sebep olacaktır. Tayyarenin taarruz silâhı olarak kullanıldığı ilk günden itibaren İngilizler bu noktayı dikkate almışlar ve yaptıkları harp gemilerinde havadan gelecek hücumlara karşı müdafaa tertiplerine kıymet vermişlerdir. Kezalik deniz taarruzu ve deniz müdafaası hakkında klâsik bir şekil almış harp usullerini de, hava silâhlarını göz önünde tutarak, tadil ve ıslah etmişlerir. Bu değişmelerin harp gemilerini hava hücumlarına karşı korumağa kâfi gelmediği anlaşılınca yarının harplerinde, hava - deniz muharebelerinin ne şekilde cereyan edeceğini anlamak günün en ehemmiyetli meselesi olmuştur.

Japonların Havay adalarına ve Malezya kıyılarına karşı yaptıkları harekât Japon adalarından çok uzak alanlarda yapılmıştı. Bu harekâtın esası muvaffakiyetle başarılmış hava ve deniz tâbiyesine dayanır. Taarruz sistemi eskidir. Japonların eski sistem taarruza yeniden ilâve ettikleri muvaffakıyet âmili ise cüret ve cesarettir.

Bütün bu hücumlar esnasında Japonlar üç çeşit hava silâhı kullanmışlardır : Pike bombardıman uçakları, çok yükseklerde uçan ağır bombardıman uçakları ve torpil atan uçaklar. Harpten evvel yapılan bütün tahminlerin aksine olarak hava bombaları harb gemileri için büyük bir tehlike teşkil etmiştir. Gökten atılan bombaların büyük zırhlılarm yahud ağır zırhlı kruvazörlerin zırh tabakasını delebildikleri çok nadirdir. Gökten yağan bombalar büyük gemilere çok az zarar verir.

DENİZ HARBİNİN 1 NUMARALI SİLÂHI: TORPİL

Tabii hava bombalarının hafif gemiler üzerinde büyük zararlar yaptıkları hattâ nadir ahvalde büyük gemileri müteessir ettiklerini inkâr edecek değiliz. Meselâ Perl Harburda, umulmadık bir tesadüf eseri olan Arizona Aremikan zırhlısının bacasından giren bir bomba geminin batmasma sebeb olmuştur.

Fakat, Deniz - Hava harbinin 1 numaralı modern silâhı hava torpilidir. İçersi patlayıcı maddelerle dolu mekik şeklindeki çelik torpil dünyanın her hangi bir harb filosuna mensup en kuvvetli bir geminin bile işini bitirecek kadar kuvvetli bir silâhtır. Tospil zırh kuleleri deler ve su sathının altında gemiyi vurur, bir torpilin gemide açtığı delik bölmeleri parçalar ve gemiyi çok tehlikeli bir hale kor.

Bundan başka bir torpilin su yüzünden daha aşağıda patlaması, su yüzünde patlayan her hangi bir silâhtan daha korkunç tesirler vücude getirir. Su, tazyik edilebilir bir cisim değildir. Deniz altında bir patlama vaki olursa su ya büyük bir sütun halinde havaya fışkırır, yahud da daha tabii ve daha kolay bir yolu seçerek, torpilin açtığı delikten gemiye hücum eder.

Torpil harbinde en büyük mesele, torpili hücum olunacak gemiye mümkün olduğu kadar yakını na götürmek ve bu suretle isabetli bir nişan almayı temin etmektir. Bu hususta düşünülen ilk fikir düşmana karşı hızla giden küçük buharlı gemiler kullanmak oldu. Fakat bu küçük gemiler, hücum etikleri harb gemisinden açılan top ateşiel çabuk ateş alıyorlar, fazla olarak destroyerlerin mukabil hücumundan ürküyorlardı.

O vakit deniz altılar düşünüldü. Fakat denizaltı su içinde bulunurken sürati ve hareketi mahdud dur. Hattâ iy nişan almaya müsaid bir vaziyette bulunduğu vakit bile süratle hareket eden bir hedefe torpilini isabet ettirebilmesi biraz da tesadüfe bağlıdır. Diğer taraftan deniz üstü gemileri ve uçaklar denizaltıları için korkunç birer düşman olacak derecede tekâmül etmişlerdir.

Üçüncü usul; torpil atan hücum botları kullanmaktır. Bu botlar ilk defa olarak 1914-1918 harbi esnasında meydana çıkmıştır. Küçük, masrafsız ve çok süratli olan bu botlar, iyi kullanılmak şartiyle, çok işe yaramaktadır. Fakat torpil atmak ve attığı torpili tesirli bir şekilde isabet ettirmek için ideal silâh uçaktır.

Uçak torpilini atabilmek için deniz yüzüne mümkün olduğu kadar fazla yaklaşmak mecburiyetindedir. Torpil tayyareleri torpillerini atarken deniz üstünden 18-30 metre yükseklikte uçarlar. Nışan almak için pilotun, hedefle, tayyaresinin radyatörünü ayni istikamette görmekten başka yapacak bir işi yoktur. Atış için kullanılan metod, pike yapan bombardıman tayyarelerinin kullandığı usuldür. Bu tayyareler de pike yapar ve doğrulacağı vakit torpilini bırakır. Fakat torpil uçakları, ekseriyetle başka bir usule de baş vurmaktadırlar: Dalgalara dokunurcasma ufki uçuyor, ve torpil isabet ettireceği hedeften az bir mesafede iken, uygun bir noktadan torpilini fırlatıyor.

HAVA HÜCUMUNDA MUVAFFAKİYETİN SEBEBLERİ

Repulse zırhlısında bulunanlardan birisi şu müşahedeyi kaydetmektedir: "Sudan bir kaç metre yüksekten uçan bir Japon torpil tayyaresinin üzerimizde pike yaptığını gördüm. 400 metre mesafeden torpilini attı, yol değiştirdi, fakat pilot yanlış bir manevra yapmıştı. Tayyarenin bir kanadı dalgalara dokundu, kırıldı, ve tayyare derhal ateş aldı."

Torpil tayyaresiyle yapılan bir hücumda muvaffakiyetin sırrı, hücuma iştirak eden uçakların sayısındadır. Zira gemi tayfaları, uzaktan bir torpilin denizi çize çize geldiğini kolayca görürler ve bir dümen darbesi gemiyi torpilin isabetinden kurtarır, fakat ayni zamanda bir çok torpiller birdenbire atılmış olurlarsa o vakit birisinden birisi muhakkak isabet eder.

Bir harb gemisinin uçak savar toplarının baraj ateşine baş vuracak çare uçakların beş altı istikametten birden saldırmasıdır. Bu takdirde müdafiler ateşlerini dağıtmağa mecbur olurlar ve baraj ateşi bir noktada toplanamaz.

Torpilin delme kuvvetini artırmak için gittikçe daha büyük torpiller kullanılmaya başlanmıştır. Havadan atılan ilk torpiller yalnız yüz kiloluktu. Bugün yarım ton ve daha fazla ağırlıkta torpiller kullanmaktadır. Bugünün bir ağır harb kruvazörü altı, sekiz ve hattâ on torpilin, tabii ayni noktaya vurmamak şartiyle, düşmesine tahammül edecek kudrettedir. Torpil tayyarelerile hücum kelimenin bütün manasiyle bir deniz harekâtidir. Tayyareler üslerinden bir tayyare gemisi üzerinden harekat etmişlerdir. Hedeften 200- 300 kilometrelik bir mesafeye gelince uçaklar ana gemiden havalanır. Tayyare gemileri de destroyerlerin, kruvazörlerin ve nisbeten büyük harb gemilerinin himayesi altındadır.

Çok uzak olan hareket sahaları için büyük bombardıman uçakları tipinde olan dev uçaklara baş vurulmaktadır. Bu uçakların bir kaç torpil kovanı vardır, Ve bu sayede birbiri arkasından bir çok torpil atabilirler.

Deniz birlikleri, torpil tayyarelerinin hücumlarına karşı koyabilmek için evvelden bir çok korunma talimleri yapmış olmalıdır. Zira eskiden ayrı ayrı birer harekât sahası sayılan denizlerle hava birbirine karışmıştır. Ve teknik öyle mükemmel bir hal almıştır ki hücumda veya korunmada bir saniyenin onda biri ile ölçülemiyecek kadar ufak bir zaman parçasından bile istifade zerureti hasıl olmuştur. İnsan bu çetin işlerde ve her çeşid iş beraberliğine ancak uzun talimlerle alışır.

Uzak şark harbi başlarken Japonlar bu iş birliği hususunda eşsiz görünüyorlardı. Bugün İngiliz ve Amerikan menbalarından gelen haberlere bakacak olursak deniz-hava iş birliği hususunda İngilizler ve Amerikalılar hayli geniş adımlar atmışlardır. Korey ve Midway deniz savaşları bu adımların atıldığını isbat etmiştir.

Yine Amerikan kaynakları şimali Pasifik ve Aleusiyen adaları hizalarında bir Japon filosunun yakalanıp mağlûb edilmesini bu iddiayı isbat eden kati bir delil saymaktadır.

Bu harbden sonra Tug general H. H. Arnold, Baltimor sistemi Amerikan uçak tayyarelerini yapan Glen Martine bir tebrik telgrafı çekmiştir. Zira generala göre bu tayyareler, bu deniz harbinde Japonların üç kruvazörünü, bir destroyerini ve bir top çekerini batırmış, bir uçak gemisiyle bir kruvazörü hasara uğratmıştır.

Hava torpillerinin yanı başında hava bombalarının işe yaradığını kaydetmeden geçmemek lâzımdır. Zira saffı harb dışma çıkacak zedelenen ilk Japon gemisi, tek başına bir bombardıman tayyaresinin hücumuna uğramıştır. Bu neticeye göre, hava bombalarının da bazan torpiller kadar müessir olduğu görülür.

Bomba hücumları gerek pike uçan bombardıman uçakları, gerekse yüksek irtifada uçak normal bombardıman uçakları ile yapılabilir. Her iki metodun gayeleri ayrı ayrıdır. Fakat, bilhassa bir kruvazöre hücum edildiği vakit bu iki çeşid uçaklar ayni zamanda kullanılır.

Pike uçuşta, tayyare bizzat nişan alan âlet vazifesini görür. Pilot hedefin üzerine saldırır, pike uçuş bitipde uçak doğrulacağı vakit bombasını sallar. Bomba uçağın geminin üzerine inerken aldığı istikamette düşmeye devam eder ve hedefi vurur.

Yapılış icabı olarak pike bombardıman tayyareleri büyük çapta bombalar taşıyamazlar. Onun için ancak hafif zırhlı gemilere karşı yaptığı hücumlar müessir olabilir.

Daha manalı ve kati darbeleri vuran tayyareler, ağır bombardıman uçaklarıdır. Zira bunlar çok uzaklara gider ve çok yüksekelere çıkabilirler. İki ton ağırlığında büyük çapta bombalardan çok miktarda taşıyabilirler. Otomatik olarak işliyen bir nişan alma aletleri de vardır.

GEMİLER KENDİLERİNİ NASIL KORUYABİLİRLER?

Büyük çapta bombalar birer birer bırakılır. Küçükleri tayyarenin tabanında otomatik olarak deliklerden ve hep birden düşerler. Bu bombaların delme kabiliyetini artırmak için mütehassıslar içersine ayrıca tertibat ilâve etmişlerdir. Hava hücumlarına karşı harb gemilerinin üç müdafaa vasıtası vardır. Bu vasıtaların birincisi ve en tesirlisi hücum eden uçakları karşılayacak ve onlarla harbedecek kudrette uçaklardır.

İkinci müdafaa vasıtası geminin inşa tarzıdır. Zırh bombaları ve obüsleri durdurabilir, fakat torpiller zırhı delip geçerler. Harp gemilerinin himaye zırhı geminin su kesiminde nihayet bulur. Buradan aşağısının korunması çift cidarlar ve bir takım bölmelerle temin olunur.

Çift cidar geminin su altında olan zırhı sayılabilir. Fakat, bu torpili durdurmak için konmamıştır. Gayesi torpilin asıl gemi teknesine çarpmadan evvel patlamasını temin etmektedir.

Bölmeler ağır çelik kapılarla birbirinden ayrılmıştır. Bu kapıların kenarları kauçukla kaplıdır.

Bir infilâk üç veyahut dört bölmeyi su doldurabilir, fakat bu su doluşla geminin muvazenesi bozulmaz. Fakat, giren suyun ağırlığı çok yüksek bir mikdara çıkarsa o vakit gemi devrilebilir. Perl Harburda torpillenene Oklahama Amerikan zırhlısı bu yüzden battığı gibi Malezya kıyılarında torpillenen İngilizlerin Repüls zırhlısı da bu sebepten batmıştır.

Fakat, nisbeten eski sayılan bu gemilerin son teknik vasıtalara göre zırhlarının zayıf olduğu da muhakkaktır.

Bilâkis Prens Of Vels ve Bismark zırhlıları çok yeni gemilerdir. Bu iki gemiye de isabet eden ilk bombalar dümen kısmına rast gelmiştir. Pervaneler işleyemez oldu, bu itibarla gemiler düşman için güzel ve sabit birer hedef teşkil ettiler. Bu gemilerin batması uçaklar hesabına parlak bir zafer teşkil eder. Fakat, bu zafere bakarak modern büyük harb gemilerinin bir hava hücumuna tahammül edemeyeceği neticesini çıkarmak hatadır.

Gemilerin uçaklara karşı üçüncü müdafaasını uçaksavar bataryalarının sayısı ile ölçmek mümkündür. Uçak savar bataryalar 5 pusluk toplardan, pompomlardan ve mitralyözlerden teşekkül eder. Bütün bu silâhlar faaliyete geçtikleri vakit bir harb gemisi havaya dakikada binlerce mermi yağdırarak sıkışık bir baraj örgüsü teşkil edebilir. Bu yüzden uçaklar bu baraj ağına yaklaşamaz ve uzakta kalır. Bu suretle de torpilin bırakılması icab eden nokta gemi topçuları tarafından kontrol edilmiş olduğu gibi tayyarecinin arzusuna da tâbi kalmamış olur. Müdafaa meselesi bu suretle tesbit edilmiş bu noktaya bütün ateşi toplamak gibi basit birtabiye meselesinin hali olur. Uçak geminin vücude getirdiği ateş ve demir duvardan içeriye dalmaya kalkışacak olursa derhal parça parça olur. Bu mıntakaya girmeden evvel torpillerini bırakacak olursa hedefe isabet ihtimalleri çok azalır.

Hava hücumu ve hücumlardan korunma usulleri hakkında bu malûmatı okuduktan sonra deniz savaşlarına dair şu neticeyi çıkarmak mümkündür: Deniz kuvvetleri birbirleriyle uyuşarak çalışan hava, deniz silâhlarından mürekkep olmalıdır.

Şanghayda panik

Çeviren: MUZAFFER ESEN

— Masal dinlemiyorum. Sorgu hâkimine istediğinizi söylersiniz. Şimdilik ikinizi de götüreyim de... Uzat ellerini!

Jeneviev bir heyecan haykırışını zor tuttu. Kelepçeler bilekleri üzerind kapanacağı sırada Hanri Jirar iki kolunu birdn polisin kafasına yerleştirdi. Ve polisin kendisini toplamasına meydan vermeden evvel yerleştirdiği bir yumrukla onu bir koltuğun üzerine yığdı.

Jeneviev yüreği çarpa çarpa suyuyordu. Delikanlı genç kıza doğru geldi ve elinden tutlu:

— Sizi bu maceraya karıştırdığım için çok müteessifim. Fakat olan oldu, şimdi kurtulmaya bakalım.

Tatlı ve okşayan bir sesle konuşuyordu. Jeneviev elini delikanlının elinden kurtarmayı düşünmedi.

Delikanlı dtvam etti:

— Benimle beraber geliniz, hemen, şimdi bu adam kendine gelmeden evvel.

Genç kız kendini topladı. Hanri Jirardan uzaklaştı ve kati bir sesle:

— Kaçınız, dedi. Ben bu işten nasıl olsa yakayı sıyırırım. Halamın nufuzlu birçok tanıdıkları var.

Delikanlı ısrar etti:

— İnatçılık iyi şey dtğildir. Fransada değilsiniz. Şanghaydası nız, fazla olarak harp halinde bulunan Şanghayda. Sizi burada kaldığınız takdirde derhal yakalarlar ve sorgu hâkiminin karşısına çıkıncaya kadar günler geeçr. Halanıza gelince, onun sizin tevkifinizdtn kimbilir ne vakıt haberi olacaktır.

Jeneviev bir iskemlenin arkalığına sıkı sıkıya sarılmıştı.

— Fakat bir câni gibi kaçamam.

— Beni dinleyiniz, acele etmeliyiz, eğer bana itimadınız varsa işler yolunda gidecektir. Sizi sabaha kadar çok emniyetli bir yere götüreceğim. Polis orada imkânı yok sizi bulamaz. Yarın sabah şafakla beraber sizi bir kayığa bindiririm ve Vuankoya götürürüm. Orada rahat rahat Hankioya giden vapura binebilirsiniz.

Genç kız ısrar etti:

— Bu hiçbir işe yaramaz. Palis otel fişinden adımı öğrenir ve derhal Hankioda beni bulur.

— Doğru söylüyorsun yavrum. Fakat orada yalnız değilsiniz, halanız nufuzlu dostlarını araya kor ve işler kolaylıkla düzelir.

Ümit genç kızın karanlık gözbeklerinde ışığını yaktı.

— Haydi, kaçalım.

— Bir dakika durunuz. Evvelâ otel kâtibine telefon ediniz, size taksi çağırsınlar.

Genç kız itaat etti. O telefon ederken Hanri Jirar baygın yatan polisi bağladı ve ağzını tıkadı. Sonra aynanın önüde ceketini kanlı gömleği üzerinde düğümledi ve genç kıza döndü.

— Kıyafetim çok bozuk değil ya

Genç kız sol kolunun üzerinde duran geniş bir kan lekesini gösterdi.

Jirar:

— Kötü dedi, göze çok çarpıyor bu leke..

Fakat, derhal, bununda çaresini buldu.

— Otelden çıkıncaya kadar koluma girer ve elinizi kan lekesi üzerine korsunuz.

Bu dinamik delikanlının elinde her şey bir oyuncak oluyordu. Odadan çıktılar ve asansöre girdiler. Merdiven başındaki uşak bu sefer Jeneviyevi korkutmadı. Bu delikanlının yanında her şey ona kolay geliyordu.

Asansörden çıkarken hiç sıkılmadan delikanlının koluna girdi. Holün koltuklarında oturmuş bir cigara ve bir gazete arasında uyuklayan Amerikalıların önünden geçtiler. Kapıcı genç çiftin önünde eğildi. Hanri Jirar, sanki asansörde başlamış bir sözü bitiriyormuş gibi konuşuyordu.

— Anlaşıldı sevgilim, size Şanghayın asıl gece hayatını göstereceğim.

Taksiye bindiler ve delikanlı şoföre bir adres haykırdı.

Sefil, çamurlu bir sokakta durdular. Genç kız bir levhada sokağın ismini okudu: Tepinkrut.

— Burası Jeneviev.

Genç kız delikanlının kendisi ile senli benli konuşmasını çok tabii buldu. Giriştikleri karanlık macera onları birbirlerine yaklaştırmıştı. Koridordan suratlarına ekşi bir koku çarptı. Bir meşale ile aydınlanan bir kemerden geçtiler. Genç kız mırıldandı:

— Burası bir batakhantye benziyor.

Bu sözleri sakin, sinirlenmeden söylemişti. Çünkü Hanri Jirar yanında idi, vücuduna dokunan vücudu ve tebessümü ile kendisine cesartt veriyordu.

Kahvenin içersinde konuştukları diller de derilerinin rengi kadar karmakarışık bir kalabalık vardı. Masaları dolaşarak birkaç basamak indiler, caz gürültüsü ve duma dolu bir salondan geçtiltr ve kimsenin dikkatini çekmeden başka bir sokakta kol kola yürüyorlardı.

Delikanlı genç kadını kaldırımın kenarında duran kırmızı bir otomobile koydu, araba derhal hareket ttti.

— Öteki otomobilde kalamaz mıydık?.

Delikanlı bir cigara yaktı, çakmağın alevi tebessümünü saran göl geleri canlandırdı.

— Polisi ekmek lâzım. Yarın tahkikatta şoför bizi nertye götürdüğünü söyliyecektir.

Genç kız bir hulya içinde mırıldandı:

— Bir rüyada yaşıyorum. Fakat bu rüyanın bitmemesini öyle istiyorum ki, siz hayatıma pencertden girdiniz, yalnız burası kötü.

Güldüler, araba yolunda devam etti. Nihayet garip manzaralı bir binanın önünde durdu. Şoför ve Hanri Jerar inip kaldırım üzerinde yavaş sesle biraz konuştular, karşıda bir kapı açılmıştı. Jeneviev bu kapıdan girerken kalbinin sıkıştığını hissetti. Hanriye sokuldu ve baktı. Delikanlının çehresi değişmiş, yüzü sertleşmişti. Etraflarında hayaletlere benziyen zayıf vücutlar peyda oluyor ve sonra ipek örtülü kapılardan girerek kayboluyordu. Genç kız haykırdı:

— Hanri

Fakat delikanlı orada değildi. Pis bir Çinli bir ev sahibi tavriyle genç kıza bakıp bakıp gülüyordu. Jeneviev lotüs çiçekli halı üzerinde bir otomat gibi yürüdü ve sonra bitkin bir halde kendini bir köşede duran minderlerin üzerine attı. Bir uşak bir mum yaktı ve abanoz bir masa üzerine bardaklar koydu.

Jeneviev terli alnını sildi, fievrisi vardı. Halı üzerinde yürüyenlerin adımlarını boğduğu için üç kişinin yanına kadar geldiğini neden sonra farketti. Ve birdenbire taş gibi kaskatı kesildi. Hanri Jirar bir erkeğe bir cigara veriyordu. Bu erkek kendilerini otelde yakalamak istiyen polisti. İskemle üzerinde bağlı bıraktıkları polis. Bu değişmenin mânası neydi acaba?

Üçüncü şahıs bir Çinli idi ve söze başlıyan o oldu.

— Matmazel, siz fena bir suikaste kurban gittiniz. Fakat ben bunu istiyerek yapmıyorum. Başka birisinin emirlerini yerine getirmeğe mecbur olduğum için iffetinize tecavüz edeceğim.

Jeneviev birdenbire doğruldu ve bütün vücudu ihtilâçlar içinde haykırdı:

— Yetişir, bu komediye bir son veriniz.

(Sonu yarın)

- 128 -

Tiyen . Fo bu son cümleyi duyunca itidalini muhafaza edemedi.. yemek masasından fırlayıp kalktı:

— Beni idam mı edecek? Vay alçak vay..

— Onun sözlerini aynen size söyledim, san! Bu, çok tehlikeli bir adamdır. Onun kılıcından sakınmanızı tavsiye ederim.

— Ben onun kılıcından korkmam. Fakat o, dünyanın en kurnaz ve ahlâkâr bir adamıdır. Ona haddini bildirmek sırası gelmiştir.

— Ona haddini bildirmeğe karar verdinizse, bu yolda ben de size yardımıma hazırım, san! Ben sizin, sadık uşağınızım! Bundan sonra ona hiz . met edemem.

— Senden bir fedakârlık istedi mi?

— Her zaman istiyor. bilhassa Temuçini öldürmemi istedi.

— Pekâlâ. Ben, yapacağımı bilirim. Temuçin yaşıyacak.. ve Bektay ölecektir.

Uşak korkudan titriyordu.

Tiyen . Fo hiddetinden ateş püskürüyordu.

"Kızılkelebek„ Bektay hakkındaki hükmünü vermişti.

Uşak:

— Bektayın bu gece sizi ziyarete gelmesi muhtemeldir, dedi, gelirse kovayım mı?

Tiyen . Fo düşündü:

— Hayır. Kovmağa lüzum yok. Ona bir şey hissettirmiyeceğiz. Gelirse, bu odaya alacağız.. ve kendisile burada hesaplaşacağız..

Uşak sevinçle bahçeye indi ve bahçıvana icap eden talimatı verdi.

***

"KIZILKELEBEK„ TEMUÇİNLE KONUŞUYOR

O akşam barda çalışmıyan Tiyen. Fo evde kendisine iş bulmuştu. Bektayın gelmesini bekliyordu. Son kararını vermişti: Bu gaddar Rus casusunu öldürecekti. Fakat, Tiyen . Fo elini boş yere kana boyamak istemiyordu. Bu arada Temuçini de kazanmak ve diğer mahkûmları tahliye etmek niyetindeydi.

Her şeyden önce Temuçinle konuşmak istedi. Akşam üstü sular kararırken, mahzene indi.

Tiyen . Fonun âşıkları, birdenbire kendisini kapıda gördüler.. Çölde susuzluktan bitkin bir hale gelmiş yolcular gibi, başlarını kaldırarak kendisinden iltifat dilendiler:

— Bizi kaç gündür neden unuttun, ey güneşin nuru!

Diye bağırıştılar.

Tiyen . Fo uşağı vasıtasile Temuçini kapıya çağırttı.

Tomson bu sırada ümitsiz bir halde uzanmış yatıyordu. Uşak gür sesile bağırdı:

— Temuçin.. kapıya yaklaş. Ffendimiz seninle görüşecek.

Tomson birdenbire gözlerini açtı:

— Aman Temuçin! Beni unutma.. bitkin bir haldeyim. Dünyayı bir kere daha olsun göreyim. Tiyen . Foya benim için de yalvar. Yetişir artık bu çektiğimiz azap ve işkenceler...

Temuçin yerinden kımıldamadı.

Tomson:

— Haydi, duymuyor musun? dedi . seni çağırtıyorlar. Bu çağırışın altında bir müjde seziyorum. Çabuk, kımılda.. ve kapıya koş!

Temuçin zorla ve istemiyerek yerinden kalktı..

Demir kapıya doğru ilerledi.

Tiyen . Fo kapının üstündeki küçük delikten bakıyordu. Bir aralık Temuçinle gözgöze geldi.

Temuçin o anda vücudunda hafif bir ürperme duydu.

Ve kafasının içinde bir istifham kıvrıldı:

— Bu şeytan kadın beni niçin çağırıyor? Acaba ölüm saati yaklaştığını mı söyliyecek?!

Cellât tavırlı uşak:

— Kapıya yaklaş!

Diye bağırdı.

Temuçin kapıya sokuldu..

Ve küçük deliğe kulağını verdi..

Tiyen . Fonun tatlı, sıcak sesini duydu.

Tekrar ürperdi.

Başını önüne iğdi:

— Ne istiyorsun benden?

— Seninle konuşmak istiyorum..

— Söyle bakalım.. seni dinliyorum.

— Söyliyeceğim şeyler uzundur. Burada konuşamayız. Fakat kısaca şu kadar söyliyebilirim: Ben, şimdiye kadar kendi arzu ve irademle hiç bir iş görmüş değilim. Bugüne kadar bir adamın tahakküm ve idaresi altındaydım. Bu adamın kim olduğunu sen de bilirsin!

— Bektaydan mı bahsediyorsun?

— Evet. O melûn herif bugüne kadar beni ve birçok kimseleri ateşe yaktı. Fakat artık onların siyaseti dünya muvacehesinde iflâs etti.. mağlûp oldular. Şimdi bu adam, bütün yaptıklarını, son defa hazırladığı bir cinayetle örtüp kaçmak istiyor.

— Ben serbest olsaydım. Onun kaçmasına meydan vermezdim.

— Onun gebertilecek bir adam olduğuna sen de kanisin, değil mi?

— Şüphesiz..

— O eline geçse gebertir miydin?

— Şimdiye kadar elimi kana boyamadım ama, o melûnu öldürmekte bir dakika tereddüt etmezdim.

— O halde senin ve benim kurtulmamız için, bana yardım et.. onu birlikte gebertelim.

Temuçin bu suretle yeni bir tuzağa düşürülmesi ihtimalini düşünerek başını deliğe çevirdi:

— Beni aldatmıyorsun, değil mi Tiyen . Fo?

— Hayır. Sana hakikati söylüyorum. Siz ve ben.. hepimiz tehlikedeyiz. Bektay burasını ateşleyip hepimizi yakacak. Ve böyle müthiş bir yangınla ortalığı velveleye verdikten sonra Şanghaydan kaçıp gidecek. Her şeyden hattâ kendimden çok sana acıyorum. Eğer bana itimat edersen, kapıyı açacağım.. yukarıya çıkınca bu meseleyi birlikte kararlaştırır, ve bu komedyayı onun ölümile kapatırız.

Hayattan ümidini kesen insanlar, yeni bir kurtuluş yıldızının doğduğunu görünce nasıl sevinirse, Temuçin de biranda aynı sevinci duymuştu. Tiyen . Foya kini vardı; fakat, Tiyen . Fonun anlattığı doğru ise, ortada hakiki suçlunun kendisi olmadığı anlaşılıyordu.

Temuçin ne olursa, nasıl olursa olsun şu korkunç mezardan kurtulmak istiyordu.

— Peki.. sana yardım edeceğim.

Dedi. Tiyen . Fo mukaddes bir madalyon uzattı. Bu madalyonun üstünde güneş resmi vardır.

Tiyen . Fo:

— Sözünde duracağına yemin et.. ve bunu öp!

Dedi. Temuçin madalyonu hürmetle aldı:

— Dediklerin doğru ise, sana her hususta yardım edeceğim. Büyük Tanrı şahit olsun.. söz veriyorum.

Tiyen . Fo sevindi:

— O halde ben de kapıyı açıyorum. Yukarıya gel.. ve etraflıca konuşalım.

Temuçin:

— Yanımda yatan İngilizi de serbest bıraksan.. ondan çok yardım görürsün!

Dedi. Tiyen . Fo:

— İlk önce seninle konuşalım.. yapacağımız işleri kararlaştıralım. Ondan sonra onu da ötekileri de serbest bırakırız.

Deyince Temuçin itiraz etmedi..

Kapı açıldı..

Ve Temuçin zindandan çıktı.

Demir kapı tekrar ve süratle kapandı.

Tomson içerden:

— Beni unutma, Temuçin:

Diye bağırıyordu.

Hüviyet ve muhakemelerini kaybetmiş olan âşıklar hâlâ bir ağızdan nefes alır gibi konuşarak:

— Bize hergün yüzünü göstermeyi unutma, ey Tanrının güzel sevgilisi!.

Diye yalvarıyorlardı.

* * *

Merdivenden çıktılar.

Tiyen . Fonun sadık uşağı, belinde kılıcı ve elinde tel kamçısı ile bir cellât gibi heybetli görünüyor, gözünü Temuçinden ayırmıyordu.

Temuçin merdiven başında geniş bir nefes aldı:

— Hürriyet ne tatlı şey, Tiyen.Fo!

— Onun ne kadar tatlı bir şey olduğunu ben de bilirim, Temuçin. Vaktile benim hürriyetimi de elimden almışlar, beni de böyle bir zindana atmışlardı.

—Dünyadan uzak yaşadığınız günler de var demek?!

— Evet. Hem de senin gibi bir ay değil.. tamam beş ay.

— O halde (Hürriyet)in ne demek olduğunu sen de bilirsin! Bir aydan beri hürriyetimi elimden alan adamın Bektay olduğunu söylüyorsun. Bu adam seni nasıl elde etti?

— Tehditle.. şiddetle..

— Paranın rolü yok muydu bu işte?..

— Vardı ama, ikinci derecede kalmıştı para.

(Devamı Var)

Maarif Vekili

Dün eski spor idarecilerile esaslı bir konuşma yaptı

İdareciler beden terbiyesi teşkilâtının aksayan taraflarını vekile izah ettiler

Beden terbiyesi hakkında tetkiklerine başlamış olan Maarif vekili Hasan Ali Ycel, dün Taksimde beden terbiyesi İstanbul bölgesi binasında İstanbul kulüplerinin murahhaslarile eski spor idarecilerinden bir çoğunu kabul ederek kendilerile vaziyeti uzun uzadıya tetkik etmiştir.

Maarif Vekilimiz celseyi şu sözlerle açmıştır:

"— Bundan evvel Ankarada müzakerelerine iştirâk ettiğim istişare heyetinde esaslı bir kaç mesele konuşuldu ki, bunlardan birisi de kulüblerdir. Bu sefer İstanbula gelmiş olmaklığımdan istifade ederek konuşmak ve fikirlerinizden müstefid olmak için sizleri çağırdım. Ricam benden şimdiki halde fikir sormamaklığınızdır. Çünkü henüz tetkikat devresindeyim. Buna mukâbil kanun için de, teşkilât için de, müesseselerimizin çalışması bakımından müşkülâtınız, istekleriniz nedir? Hangi hususlarda yardıma muhtaçsınız ? Etraflı bir surette anlatırsanız. İstişare heyetine dahil bulunan arkadaşlarım da yanımdadır. Onlar da benimle dinleyeceklerdir. İstişare heyetinde bu konuşulanları bahis mevzuu ederiz. Şunu söyliyeyim ki, buradaki, konuşmamız bir karara varmak için olmıyacaktır. Bu daha son ralıkı bir iştir. Ben yalnız istediklerinizi birer birer anlamak ve kaydetmek istiyorum.„

KULÜP MURAHHASLARININ

TENKİDLERİ

Maarif vekilinden sonra muhtelif kulüb murahhasları ve idarecileri hissettikleri müşkülleri, arızaları ve idare sistemi hakkındaki tenkidleri uzun ve müdellel bir surette izah etmişlerdir. Bu muhtelif ifadeler şu suretle telhis olunabilir:

1. — Teşkilâtın muvaffakiyetsizliği ilmi bir tarzda kurulmuş olmamasından münbaisdir.

2. — Sporla beden terbiyesi ayrı şeyler olduğu halde birbirine karıştırılmıştır. Beden terbiyesi bir devlet mevzuudur. Çocuğun doğmasiyle başlar, mekteb hayatında devam eder, genç neslin eyi yetişmesi bakımından mühimdir, Spor ise daha ziyade bir heyecan ve zevk meselesidir.

3. — Eski teşkilât, bir çok noksanlarına rağmen kulübleri cemiyet hayatına ve gençleri kongrelerdeki müzakere ve münakaşalarla hayat mücadelesine alıştırdığı halde yeni teşkilât, kulübleri ve idarecileri maaşlı mmurlar tarzında muamelelere tâbi tutulmuş, şahsi teşebbüsü esasından baltalamıştır.

4. — İntihap ve aşağıdan yukarıya yükselici sistem bırakılmış onun yerine yukarıdan aşağıya inen emirlerle idare usulü tatbik olunmak istenmiştir. Beden terbiyesi mükellefleri bahsi acı bir meseledir. Bunların toplama, çalıştırma tarzlarında her hangi ilmi bir usul mevcud değildir. Muallim diye kullanılanların büyük bir kısmı çok cüz'i ücretlerle bu işi anlamayanlar arasından seçilmiştir.

6. — Spor teşkilâtını idare edenlerin maaşlı, yani spor bakımından profesyonel olmaları zararlıdır.

7. — Kulüblere hiç bir yardım yapılmamıştır. Bunları bina, malzeme ve saha bakımından yaşayacak bir hale getirmek elzemdir.

8. — Mektebilerin devam ettirilmeleri kulübler için büyük darbe olmuştur.

9. — Kulüblere tahammül edemiyecekleri bir çok vazifeler yüklenmiş ve kırtasiye muameleleri tasavvur edilemiyecek derecede artmıştır.

10. — Kulüblerde masraflarına ve ya ihtiyaçlarına mukabil bazı, oyunculara yapılan nakdi yardımlar profesyonalliği icap ettirmemeli, nihayet içtimai muavenet bakımından tehlikeli olunmalıdır.

11. — Beden terbiyesi nizamlarında istikrar yoktur.. Muttasıl değiştirilen usuller hiç bir kulübte emniyet hissi bırakmamıştır.

12. — Sporun yükselmesi için bir nevi otonomiye malik olması icab eder beden terbiyesi bir kanunla belki tadil edilmek şartiyle idare edilebilirse de 35 senelik hayatı ile rüşdünü isbat etmiş olan spor tamamen amatör kimselerden mürekkep ve yine maarife tâbi ayrı bir teşekkülle idare edilmelidir. Bunun yalnız umumi kâtibine ve federasyonların muhtelif kâtiblerine maaş verilebilir.

Maarif Vekilinin cevabı

Dört saatten fazla süren bu izahlardan sonra Maarif Vekili Hasan Âli Yücel vaziyeti aşağıdaki sözlerle hulâsa etmiştir:

"— Bütün arkadaşları dinledim. Söylenen fikirlerden hiç biri kaybolmuş değildir. Hepsini zihnimde tutuyorum. Arkadaşlarım tarafından da notlar alınmıştır.

Sizler, işi incitmeden, bir intizar devresi geçirmeğe mecbursunuz. Benim vaadim bu müddeti kabil olduğu kadar kısa yapmağa çalışmaktır. Son zamanlarda Karsa kadar giderek memleketin bir çok taraflarını dolaştım. Beden terbiyesi bakımından kuvvetle takdir edeceğiniz kadar düzgün ve şaşacağınız kadar bunun ziddı çalışmalar gördüm. Bunun için yapılmış emeklerin her türlü iyi mahsullerinden istifade etmek lüzumuna inanıyorum. Ben bu işlerde radikal olmağı kesip atmak manasına değil, iyice tetkik ettikten sonra icap eden kararları vermek manasına alıyorum. Gördüğümüzü açık açık söylüyorum. Kanunu değiştirmek lâzımsa buna teşebbüs etmek vazifemizdir. Usûl değiştirmek icap ederse onda da güçlük yoktur. Mesele hakikaten mühimdir. Türk gençliğinin bütün kudretlerini beden içinde takviye etmek meselesidir. Memleketin ana davalarından biridir. Buna en uyan seklini elbette bulup vereceğiz. Bizlere hâkim olan ruhun tam halkçı bir ruh olduğuna ananırız. Bu anlayışta otoritenin dahil olduğunu bilmek lâzımdır.„

Maarif Vekilinin bu sözleri üzerine spor murahhasları şükranlarını bildirerek daireden ayrılmışlardır.

BORSA

20.7.942 MUAMELESİ

Londra	1	Sterlin	22
Nevyork	100	Dolar	130.70
Cenevre	100	Frank	30,365
Madrit	100	Pezeta	12,89
Stokholm	100	İsveç kr.	31.16

ESHAM VE TAHVİLAT

	Evvelki.	Bugün
İkramiyeli %5, 938	20.50	—.—
İkr. Ergani %5 933	22.50	—.—
%7 1/2,933 T.borcu	Tr.29.80	—.—
%7 1/2,933 T.borcu	tr.3 23.30	—.—
% 7 1/2,933 T.borcu	tr.3 23.30	—.—
Sivas . Erzurum 1	19.95	— —
Sivas . Erzurum 2.7	20.— 05	
% 5. 938 Haz.tah.	27.50	—.—
%7, 1941 D.Y. 1	19.95	—.—
%7, 1941 D. yolu 2	19.65	—.—
Anadolu D. Y. Tth 3	51.50	—.—
Anadolu D. yolu % 60	30.50	—.—
Merkez bankası	152.50	—.—
Anadolu D. Y. Müm.	52.—	—.—
İş bankası nama	15	—.—
İzmir Esnaf . Ahali B.	6.10	
İmar Bankası hisse	22.—	—.—
Asian çimento	12.30	—.—
Asian çimento müessis	5.30	
Şark değirmenleri	5.—	—.—
İttihat değirmen.	27.75	—.—
T. kömür maden.	18.—	—.—
% 6 T. bonoları	94.—	—.—
Türk U. Tiyatro	69 50.	—.—
İst. Umum Sigorta	29.—	—.—
Şirketihayriye	25.—	—.—
Şirketihayriye temettü	30.—	—.—
Rıhtım tahvili	15.50	—.—
İst. Su tahvili	5.10	—.—
İst. Su hisse.	5.—	—.—
Türk borcu Tr. 1	—.—	24.85

Borsa harici altın fiyatı

	Dünkü	Bugünkü
Küçe altın gramı	4,30	4,20
Reşadiye	30,70	29 70

ZAYİ — Nüfus kâğıdımı kaybettim. HHükmü yoktur.

Beyoğlu Çukurcuma cami sokak 27 numarada Bursanın Soğukpınar nahiyesinin Karaisalı mahallesinden 325 doğumlu Mevlût İlter (16897)

DOKTOR
HAFIZ CEMAL
"LOKMAN HEKİM„
DAHİLİYE MÜTEHASSISI
Divanyolu 104
muayene saatleri: 2.5.6. Tel: 22398

Terzi ustası aranıyor

Biri 500 diğeri 400 kuruş yevmiyeli mütehassıs iki terzi ustası alınacaktır.

Çalışmak isteyenler Tophanede İki No. lu dikimevine müracaat etsinler. (7704)

Biletçi alınacak

İstanbul Elektrik. Tramvay ve Tünel İşletmeleri
İDAREMİZE BİLETÇİ ALINACAKTIR

Kabul şeraiti:

1 — Tamilssıhha olup askerlikle alâkası bulunmıyacak,
2 — Boyu 1,65 den aşağı ve yaşı kırktan yukarı olmıyacak,
3 — Okuma ve yazması olmakla beraber biraz da hesap bilecek.

İsteklilerin Galatada, tramvay hareket dairesine müracaatları. (7787)

İstanbul Defterdarlığından:

Sultanahmet adliye emanet dairesinde 5346 lira 90 kuruş keşif bedelli tamirat işi 5.8.942 çarşamba günü saat 14 te milli emlâk müdürlüğünde müteşekkil komisyonda açık eksiltme ile ihale edilecektir. Muvakkat teminat 402 liradır. İsteklilerin en az bir taahhütte 3500 liralık bu işe benzer iş yaptıklarına dair idarelerinden almış olduğu vesikalara istinaden İstanbul vilâyetine müracaatla eksiltme tarihinden tatil günleri hariç 3 gün evvel alınmış ehliyet ve 942 yılına ait ticaret odası vesikalarını ibraz etmeleri muktezidir.

Mukavele eksiltme, bayındırlık işleri genel ve hususi ve fenni şartnameleri ve proje ve keşif hulâsasile buna müteferri diğr evrak milli emlâk müdürlüğünde görülebilir. (7821)

İstanbul Defterdarlığından:

İstanbul adliye levazım ambarı (6428) lira 48 kuruş keşif bedelli tamirat işi 5.8.942 çarşamba günü saat 14 te milli emlâk müdürlüğünde müteşekkil komisyonda açık eksiltme ile ihale edilecektir. Muvakkat teminat 483 liradır.

İsteklilerin en az bir taahhütte 4000 liralık bu işe benzer iş yaptığına dair idarelerinden almış olduğu vesikalara istinaden İstanbul vilâyetine müracaatla eksiltme tarihinden tatil günleri hariç 3 gün evvel alınmış ehliyet ve 942 yılına ait ticaret odası vesikalarını ibraz etmeleri muktazidir.

Mukavele, eksiltme bayındırlık işleri genel ve hususi fenni şartnameleri ve proje keşif hulasasile buna müteferri diğer evrak milli emlâk müdürlüğünde görülebilir. (7820)

İstanbul Defterdarlığından:

Dosya No.	Cinsi	Muhammen Bedel	Teminat
1/324	Topkapıda Beyazıtağa mahallesinin paşa meydanı sokağında eski 20 yeni 11 ve 5 No. lajlı 86 metre murabbaı arsanın 2/3 hissesi	57	5
52153/53	Hasköyde Turşucu ve Piri paşa mahallesinin Kumbarahane sokağında 25 No. lı 80 metre murabbaı arsanın tamamı.	43	4
D.3/533	Beyoğlunda ağacamii mahallesinin Feridiye sokağında eski 24 yeni 108 No. lı evin 3/8 hissesi.	843	64
1/7181	Eminönü Hafız çelebi mahallesinin Çardak sokağında eski 100 yeni 10 kapı 472 ada 5 parsel sayılı dükkânın 45/240 hissesi.	720	54
52151/395	Aksarayda İnebey mahallesinin Koçubey sokağında 206 pafta 849 ada 29 parsel eski 76 ve 22 No. tajlı 31,50 metre murabbaı arsanın tamamı .	115	9
52331/997	Eminönü Büyük çarşı mahallesinin sıra odalar hanının üst katında eski ve yeni 9 kapı sayılı odanın tamamı.	450	34
51270/66	Sarıyer Büyükdere Tepebaşı sokağında eski 26 sayılı arsanın tamamı.	110	9
75/6320	Edirnekapı Avcıbey mahallesi Türbe sokağı eski 5 yeni 7 kapı sayılı 160 metre murabbaı arsa	240	12
5211/79	Kumkapıda eski Kürkçübaşı Süleymanağa yeni Bayram çavuş mahallesinin Kürkçübaşı taşçılar sokağında 51 pafta 185 ada 37 parsel eski ve yeni 36 kapı sayılı (67,5) metre murabbaı arsanın tamamı.	123	10

Yukarda yazılı gayrimenkuller 10.8.942 pazartesi günü saat 14 te milli emlâk müdürlüğünde müteşekkil komisyonda ayrı ayrı ve açık arttırma ile satılacaktır. İsteklilerin nüfus hüviyet cüzdanları ve teminat makbuzlarile birlikte ihale saatinde komisyona ve fazla izahat için milli emlâk müdürlüğüne müracaatları. (7845)

Kırşehir Daimi Encümen Reisliğinden:

Kapalı zarf usulile eksiltmeye konan iş:

1 — Kırşehir . Yerköy yolunun 21+510—24+000 kilometreleri arasında "25589.. lira "23„ kuruş keşif bedelli esaslı şose tamiri işidir.

2 — Bu işe ait evrak şunlardır:
A — Grafik
B — Keşif ve keşif hulâsası,
C — Hususi ve fenni şartname
D — Eksiltme şartnamesi
E — Mukavele projesi

3 — Bu iş 14.7.942 tarihinden 28.7.942 tarihine kadar 15 gün müddetle kapalı zarf usulile eksiltmeye konulmuştur.

4 — Eksiltme 28.7.942 salı günü saat 15 te daimi encümen tarafından yapılacaktır.

5 — İsteklilerin eksiltmeye girebilmeleri için (1919) lira muvakkat teminat yatırmaları ve aşağıdaki vesikaları ibraz etmeleri lâzımdır.
A — Ticaret odasında kayıtlı olduğuna dair vesika.
B — Bu iş için bir hafta evvel vilâyetten alınmış ehliyet vesikası.
C — Teklif mektupları eksiltme tarihi olan 28.7.942 günü saat 15 ten bir saat evveline kadar daimi encümen başkitabetine makbuz mukabilinde vermeleri lâzımdır.

6 — Bundan sonraki teklifler ve postadaki gecikmeler kabul edilmiyecektir.

7 — Daha ziyade tafsilât almak istiyenlerin daimi encümen başkitabetine müracaat etmeleri lâzımdır.

8 — İlân ücretleri vesair masrafların müteahhide ait olduğu ilân olunur.
(7846)

Askerlik ilânları

Fatih askerlik şubesinden:

1 — 339 doğumlularım ilk ve ve son yoklamalarına 6.7.942 tarihinden itibaren şubemizde başlanmış bulunduğundan şubemize mensup bu doğumlu mükelleflerin 4. adet fotoğraf ve polisten musaddak ikamet gâh senetlerile birlikte şubeye müracaatları .

2 — 338 doğmulularia muamele görmüş olup mektebe müdavim talebeler 339 doğumlularla yeniden muameleye tabi bulunduklarından bu gibilerin mektep idarelerinden getirecekleri yeni talebe tecil vesikaları ile birlikte şubeye müracaatları.

3 — Yoklamalara ağustos 942 nihayetine kadar devam edilecektir. Bu müddet zarfında yoklamasını yaptırmıyanlar hakkında askerlik kanunun ceza hükümleri tatbik edileceğinden buna meydan bırakılmaması için yoklamaya tabi mükelleflerin bir an evvel şubeye müracaatları ehemmiyetle ilân olunur.

Erkek şapkası ütüliyebilen bir usta lâzımdır. İstiyenlerin Beyoğlu Tünel civarında polis karakolu karşısında 10 numaralı Yalova şapka mağazasına müracaatları.